

DE

št. **3**

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 14. januarja 1993, št. 3, letnik 52, cena 95 SIT

PARADIGMA...

Gregor Miklič

Erih Šerbec

Albert Vodovnik

Poslanske plače pod nebo, ministrske za njimi, bedne delavske mezde pa naj bi bile grožnja stabilnosti in razvoju mlade države?! V petek zaseda državni svet in predlagamo, naj predstavniki delojemalcev v njem sprožijo postopek za navezavo poslanskih in ministrskih plač in drugih privilegijev na usodo državljanov. Več o tem na 2. strani.

...SVINJ PRI KORITU

DE, sreda, 14⁰⁰

Državnemu zboru RS
Ministru za pravosodje in upravo

Protest

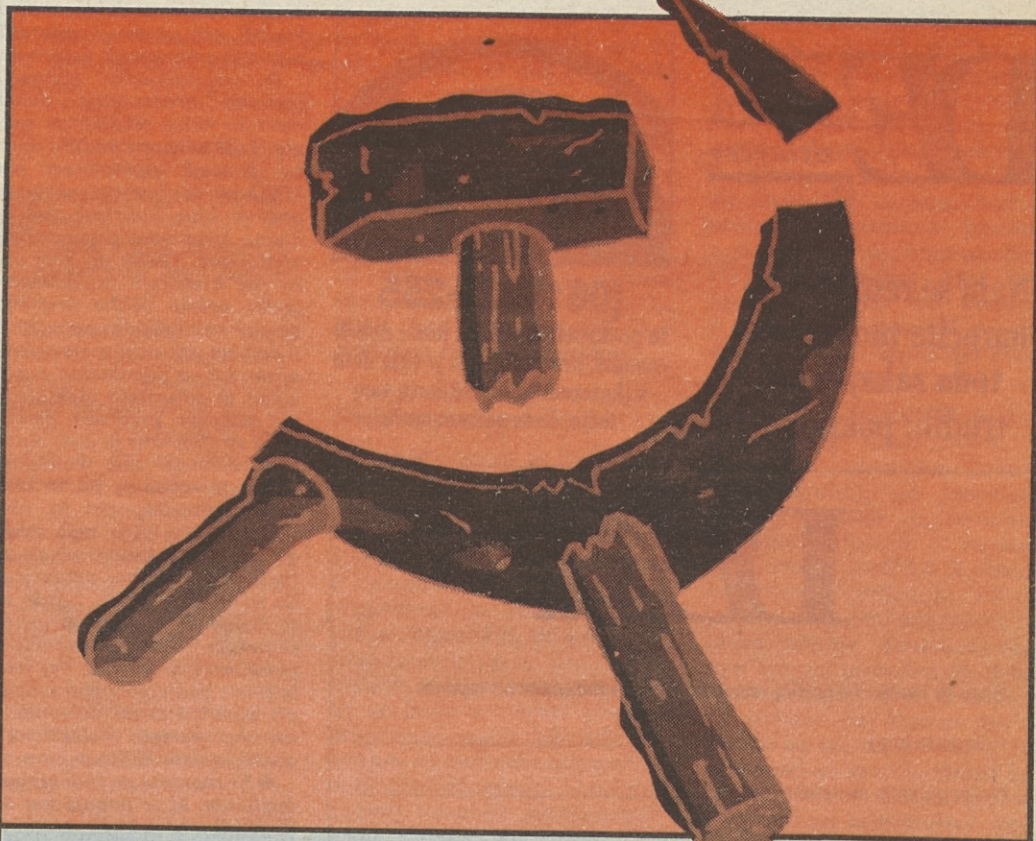
Republiški odbor Sindikata državnih in družbenih organov Slovenije ter stavkovni odbori najostreje protestiramo proti nemoralno visokim plačam poslancev državnega zbora (najmanj aktiven poslanec 3000 DEM mesečno) in sprejemu predloga Zakona o vladi (41. člen), ki pravi, da se plače ministrov smiselno urejajo v skladu z določbami Zakona o poslancih. Republiški odbor sindikata opozarja, da so plače poslancev in bodočih ministrov daleč previsoke, upoštevaje krizo in razmere, v katerih smo.

Zahtevamo, da tudi parlamentarci in člani vlade pri določanju osnove za plače nosijo svoj delež v krizi, ki nas pesti, in da pri tem ravnajo razumno. Nesprejemljivo je, da bi posledice krize nosili in čutili samo delavci. Nobenega razloga ni, da predlagana sprememba zakona o funkcionarjih, po kateri se izhodiščna plača določa po kolektivni pogodbi za negospodarstvo, ne bi veljala tudi za ministre in poslance. Enaka sprememba je predvidena tudi za delavce v državni upravi. Nepošteno je v istem trenutku zniževati osnove plač delavcem in enormno povečevati plače ministrom in poslancem.

Drago Ščernjavič, sekretar RO

V ZADNJO BITKO

Anica Popovič, prva med slovenskimi pravobranilci, poziva sindikate, zaposlene in nezaposlene, v zadnjo bitko za družbeno lastnino. Rok poteče 5. 2. 1993. Preberite na 15. strani.

PRECEPLJENA

LE POGLEJTE SI TISTE, KI SO OBTOŽEVALI KOMUNISTE. KAJTI SAMI SO VZPOSTAVILI SISTEM PRIVILEGIJEV, O KAKRŠNIH PREJ NE BI UPALI NITI SANJATI. PRERIVAJO SE KOT PRAŠIČI PRI KORITU.

Mihail Gorbačov

PRVEMU MINISTRU

Čestitamo
z najboljšimi željami
in z upanjem na več
posluha za
brezposelne, bedno
plačane, brezpravne
in ustrahovane
delovne množice

Piše: Ciril Brajer

Paradigma svinj pri koritu

O paradigmi pujsov, ki si pri koritu napolnijo vampe in potem gromko rigajo na vrabce, češ da s pobiranjem drobtin delajo splošno škodo, smo v DE že pisali. A kaj ko gre za večno temo.

Na naslovnicah objavljamo protest ROS državnih in družbenih organov. Za zakonite plače (potrjene celo na ustavnem sodišču) svojih članov se borijo na »vse mile in nemile viže«. Kako naj recimo sindikat prepriča delavce, da bo šlo tudi »milo«, ko pa prebirajo o poslancih, ki bodo zaslužili 3.000 mark čistega, in če bodo zelo pridni, kar do 7.500 mark?! Zdaj naj bi se jim pridružili še ministri, »ki bi ne smeli dobivati manj«, kot smo prebrali v Delu. Dimitrij Rupel naj bi nesel prejšnji mesec domov 105.000 tolarjev, »sramotno nizek neto prejemek«.

V DE smo nedolgo tega pisali, da je Mitja Gaspari za oktober dobil 102.000 tolarjev – vendar točno toliko stimulacije zraven. Gre torej za mesečni zaslužek 204.000 tolarjev, česar ni še nihče demantiral in je vse prej kot sramotno nizka plača.

Drago Ščernjavič, sekretar ROS družbenih in državnih organov, pravi, da so njihovi stavkovni odbori te nečednosti s poslanskimi in ministrskimi plačami ocenili za hudo nemoralno. Nevzdržno je namreč, da delavcem »nižajo plačne osnove prav tisti, ki sami sebi postiljajo nebena na zemlji. Tudi Miha Kozinc nam je pritrtil, da gre za nemoralno ravnanje in ROS je tako od njega kot od Pučnika slišal, da sta proti temu.«

Sindikati zdaj seveda predlagajo, naj vsi tisti, ki so tako zelo proti, to tudi dokažejo in sprožijo pobudo za spremembo. Recimo vsaj Mitja Gaspari, ki sindikalna prizadevanja za pošteno plačilo žigosa kot »destabilizirajoča«.

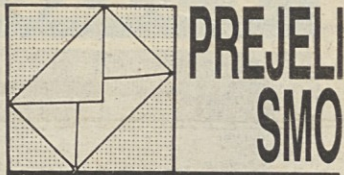
Sindikati so porabili dobra dva meseca živcev, časa, energije vse tja do priprav na stavko, da so se sploh lahko začeli pogajati o tem, kar jim gre po pravici in zakonu. Poslanske in ministrske plače pa zrastejo tako zlahka?! Če drugega ne, takšno obnašanje podira zaupanje bolj kot vse zdrave o spravi in druga ideološka navlaka.

»Stavkovne odbore smo sklicali za 21. januar in v takšnem ozračju bomo razpravljali o stavkovnih zahtevah, neizplačanih obrestih, o tem, ali bo osnova za december 26 ali morda 30 tisočakov?!«

Ob tem je prebiranje o poslanskih in ministrskih bogataših delavcem pljunek v obraz, pravi Drago Ščernjavič.

V uredništvo smo dobili vabilo za petkovo sejo državnega sveta. Pod četrto točko bodo razpravljali o predlogu kriterijev za izplačevanje osebnega dohodka oziroma dela osebnega dohodka za opravljanje funkcij v državnem svetu. Priložena je tudi pobuda, »naj državni svet sprejme zahtevo, da državni zbor takoj nadaljuje z zakonodajnim postopkom za sprejem Zakona o odvetništvu in ta zakon čimprej sprejme.«

Druge pobude ni! Upamo in predlagamo hkrati, naj predstavniki delojemalcev to postore na sami seji sveta. Očitno je državni svet še edini, ki s svojimi pobudami lahko opere to sramoto.

Odprto pismo železničarjem

Uredniški odbor železničarskega glasila »Nova prog« je ocenil, da Odprto pismo železničarjem ni »primerno« za objavo (tako je povedala g. Olga Žvanut-Rudovič), zato ga naslavljamo na DE, v prepričanju, da je za DE primerno.

Kljub našim prizadevanjem in vsem aktivnostim, ki so bile adekvatno argumentirane, nam ni uspelo doseči nobene dopolnitve kolektivne pogodbe, ki bi zagotavljala pravičnejši sistem nagrajevanja dela. Dejstvo je, da je od uspešnosti podjetja odvisna višina plač zaposlenih, na to pa vpliva tudi strokovna usposobljenost in znanje zaposlenih in ne nazadnje tudi sodelovanje med zaposlenimi in lastniki oziroma vodstvom podjetja.

Glede na propozicije dobrega podjetja smo strokovni delavci v tem času postavljeni na SZ v zelo kuriozne okoliščine, ki vplivajo na motiviranost za delo, izobraževanje in iniciativnost, odnos do dela, privrženost podjetju, osebno zadovoljstvo in nenazadnje tudi na mentalno počutje. Dovolj zgovoren pokazatelj za ocenjevanje demokratizacije na SZ je vsekakor ignorantski odnos, ki ga imajo posamezniki iz vodstva podjetja celo do šefov sekcij glede na njihov status in hierarhijo v podjetju oziroma sekcijah. Mislimo, da je skrajni čas, da se posamezniki iz vodstva podjetja pričnejo zavedati, da postajamo demokratična družba, zato naj spremeni svoj odnos do zaposlenih na ta način, da uporabijo ustrezne oblike participativnega vodenja.

Do ostalih strokovnih delavcev so relacije še bolj drastične, šokantna je izjava posameznikov, da jim je zanimiva le najbolj »poceni« delovna sila, kar ne more biti garancija za dolgoročen razvoj in uspešnost delavnice, temveč napoveduje še nadaljnjo stagnacijo železnice in stihijno reševanje problemov, saj je železniški sistem na »šrafnojostrskem« nivoju: delavcem iz teh vrst je omogočeno, da na eni strani participirajo pri vodenju, na drugi strani pa osnovne plače teh delavcev prehajajo iz IV. in V. in VI. in VII. tarifno skupino, kar je razvidno iz grafikonov, ki jih prilagamo. Na žalost pa tudi sedanji sistem, kakor tudi pogoji in praksa dela na železnici ni naklonjena vključevanju stroke in strokovnih delavcev v organizacijo dela, čeprav smo vsi strokovni delavci izkazali popolno pripadnost stroki in podjetju, kljub vse manjši socialni varnosti!

Vsi strokovni delavci smo javno poudarili, da smo bili in smo še vedno pripravljeni sprejeti in prevzeti razvoj in odgovornost za stroko, vendar z določenimi poblastmi ter jasnimi, konkretnimi usmeritvami razvoja železnice.

Po ugotavljanju zahtevnosti oziroma vrednotenja delovnih mest so poleg sindikatov sodelovali tudi nekateri vodilni delavci, ki so svoje »ugotovitve« podali ITEO-ju na podlagi subjektivne presoje brez kakršnih koli prehodno strokovno argumentiranih ugotovitev. Glede na svoj status so pri kreiranju kolektivne pogodbe očitno veliko pripomogli, vendar so s takšnim načinom dela ti delavci pokazali svojo »strokovnost«, saj so popolnoma zapravili ugled in avtoriteto vseh strokovnih delavcev, predvsem tistih, katerih strokovnost je dokazljiva na trgu delovne sile, konsekvence takšnega ravnanja pa bo izredno težko popraviti.

Ugotovitev, ki iz tega sledi, je, da je bilo takšno ravnanje teh ljudi, milo rečeno, netaktilno in da sploh niso vedeli, kaj in zakaj to delajo. V nobenem primeru pa se za njih, za storjeno ne sme in ne more najti opravičila, kaj šele, da bi ti isti ljudje ponovno sodelovali pri ponovni oceni delovnih mest oziroma reviziji kolektivne pogodbe in delu ITEO-ja.

Ne moremo pa tudi mimo razmišljanja, ki se ponuja kar samo, da je bil takšen način ocenjevanja pogojen z močjo posameznih sindikalnih liderjev, ki so s posameznimi vodilnimi delavci dosegli navidezno pomiritev oziroma stanje

medsebojne »simbioze«, ki je omogočila celo kršenje zakona (Zakon o temeljih varnosti v železniškem prometu). Pri tem se konfrontirajo s strokovnimi delavci, ki so zadolženi za izvajanje omenjenega zakona, s tem pa tudi ignorirajo vse pravne norme in kodekse za spremembo aktov.

Pozablja se, da so SZ vključene v mednarodni železniški promet in s tem tudi v mednarodno delitev dela, zato smo dolžni upoštevati kriterije, ki veljajo v demokratičnih deželah Evrope.

Ob navedenih in še drugih nam poznanih dejstvih je jasno, da je stanje na železnici kaotično, obdobje nekašne demokratizacije pa je tipični primer anarhosindikalizma. Zavedati se moramo, da bo razreševanje vseh protislovij mogoče šele tedaj, ko se bodo izoblikovala pravila ob upoštevanju določenih načel, torej po demokratični poti in to za vse subjekte.

Ironija je še toliko večja, ker so posamezni vodilni podedovani iz prejšnjega sistema, se pravi še iz obdobja samoupravljanja, in ker čas hitro mineva, so že pozabili, po kakšnem ključu jim je uspelo prilesti v sam vrh, danes pa že mislijo, da so postali pravi managerji – formalno že, kako pa je v resnici!

Vsekakor pa ne mislimo delati krivice tistim, ki si to mesto zaslužijo, saj ni akademsko, sicer se ti med temi vrsticami ne bi smeli videti, čeprav je že vse skregano z zdravjo logiko.

Izbira managerjev je stvar lastnika, ki bo verjetno na tržišču izbiral kvaliteten managerje, to pa je tudi v našem interesu, saj je od teh odvisna tudi uspešnost poslovanja železnice, in katerim bomo lahko zaupali vsi in bodo v ponos železničarjem.

Radenko Purišič, predsednik sindikata strokovnih in vodstvenih delavcev SZ

Kaj smejo in česa ne smejo sindikalni zaupniki

Dandanes ni ravno pogosto, da bi bili sindikalni zaupniki kaznovani, ker so orgaizirali stavko ali v njej sodelovali. Edvard Dokl in Silvester Postrak, delavca in zaupnika Neodvisnosti – Konfederacije novih sindikatov Slovenije v družbi Armal v sklopu Mariborske Livarne pa si ob pomoči pravnega svetovalca v regijskem odboru KNSS v Mariboru Vuka Stjepoviča že nekaj mesecev (za sedaj neuspešno) prizadevata dokazati, da lani poleti stavke v brusilnici Armala nista organizirala mimo stavkovnih pravil, pač pa da sta kot »taprava« sindikalna zaupnika samo stopila na čelo spontano izrečenega nezadovoljstva delavcev. Ker pri nas sodni mlini meljejo počasi Vuk Stjepovič pričakuje, da bo pot do resnice v tem primeru še dolga... »Sicer pa so tudi nasploh delavci vse bolj prepuščeni na milost in nemilost vodstvom firm, saj pravobranilci delujejo samo še na papirju, sodišča združenege dela se dušijo v delu, zato v podjetjih marsikdaj namerno šikanirajo preveč glasne delavce,« meni Stjepovič.

Disciplinska komisija v družbi Livarna-Armal je sklenila, da je brusilec manj zahtevnih izdelkov ter predsednik IO KNSS odgovoril, da je nekega dne v lanskem poletju v popoldanski izmeni »prekinil delo in spodbudil druge delavce k prekinitvi dela, da bo dosegel še istega dne izplačilo regresa in bonov«. Zato mu je izrekla ukrep »prenehanja delovnega razmerja, katerega izvršitev se pogojno odloži za dobo treh mesecev«. Enak ukrep iz podobnih razlogov je disciplinska komisija izrekla tudi delavcu in zaupniku KNSS Silvestru Postraku. Disciplinska komisija je po zaslišanju 13 prič namreč ocenila, da je do omenjene stavke v brusilnici Armala prišlo po dogovoru med člani sindikata KNSS, in sicer na pobudo Dokla. Vendar pa bi Dokl in Postrak morala svojo sindikalno aktivnost izvajati v skladu z določili panožne kolektivne pogodbe, zakona o stavki ter skladno s sindikalnimi stavkovnimi pravili. Po presoji disciplinske komisije sindikalna zaupnika nista ravnala skladno z omenjenimi dokumenti, zato zanju tudi ne velja sindikalna imuniteta. Ker sta sindikalna zaupnika po oceni komisije povzročila motnje v delovnem procesu – delavci so sicer manjkajoče ure kasneje nadoknadili, vendar pa ni bil uresničen časovni plan proizvodnje – sta huje kršila delovne obveznosti.

»Gre za klasičen poskus vodstva firme, da bi ustražovala delavce,« meni pravni svetovalec v regijskem odboru KNSS Vuk Stjepovič. Po njegovem mnenju je za stavko najbolj odgovoren poslovodni organ Armala Alojz Stana. Ta predstavnikov sindikata KNSS ni seznanil z zakasnitvijo roka za izplačilo regresa in bonov, kar je bila njegova dolžnost. Delavce je o tem obvestil šele tistega dne, ko bi do izplačila moralo priti. Takšno ravnanje direktorja je po mnenju vodstva KNSS privedlo do spontanega nezadovoljstva in revolta delavcev. »Sindikalna zaupnika Dokl in Postrak sta bila dolžna ukrepati in takoj organizirati stavko, da ne bi prišlo do nekontroliranih izpadov posameznikov, kar sta naredila na legalen in zakonit način,« trdi diplomirani pravnik Vuk Stjepovič. Po njegovem mnenju je tudi »neokusno« sklicevanje disciplinske komisije na zakon o stavki, ki ga je skupščina bivše Jugoslavije sprejela leta 1991, ko slovenskih delegatov v njej ni bilo več. Zakon je po Stjepovičevem mnenju real-socialističen, saj določa, da lahko delavci stavkajo, če zagotovijo nemoten potek proizvodnje in njeno nadaljevanje po stavki. »To praktično pomeni, da zakon, ki stavko dovoljuje, na prefinjen način stavko prepoveduje,« pravi Stjepovič, ki se sklicuje na mednarodne konvencije o stavkah, ki jih je Slovenija ratificirala.

»Posebej pa me je zbudlo v oči, ko sem ugotovil, da je disciplinska komisija upoštevala mnenje konkurenčnega sindikata IO ZSSS-SKEI v Armalu. Le-ta je po stavki pripravil pisna stališča, v katerih izrecno poudarja, da 'takšnih in podobnih' aktivnosti KNSS v podjetju ne podpira. Naloga nobenega sindikata ni, da bi ugotavljala, kaj je in kaj ni prekršek v podjetju, zato je dejstvo, da se disciplinska komisija ob izrekanju disciplinskih ukrepov sindikalnim zaupnikom sklicuje na stališča konkurenčnega sindikata, nedopusten precedens brez primere,« je kategoričen Vuk Stjepovič.

Pravni svetovalec regijskega odbora KNSS poudarja, da bi morala med sindikati in podjetjih vladata »zdrava konkurenca« ter sodelovanje v boju za kolektivne in individualne pravice delavcev. Zato mu je nerazumljivo, zakaj se je IO ZSSS-SKEI čutil poklicanega dati (negativno) mnenje v disciplinskem postopku proti svojim sodelavcem in zaupnikom KNSS. »Sindikat vendar ne more nastopati proti delavcem in v njihovem ravnanju iskati prekrškov – za to so poklicani drugi organi,« meni Stjepovič in dodaja, da lahko rivalstvo med konkurenčnimi sindikati škoduje

samo njim samim in interesom delavcev.

Spor o tem, kaj sindikalni zaupniki smejo in česa ne, bo dobil svoj epilog na sodišču združenega dela. Razplet bo najbrž vplival tudi na razmere v nekaterih drugih podjetjih v Mariboru, ki so jih v zadnjem času pretresale različne spontane in nespontane stavke ter marsikdaj tudi dokaj nenavadne oblike izražanja delavskega nezadovoljstva, pri katerih so vse pogostejši tudi konflikti med predstavniki konkurenčnih sindikatov.

Tomaž Kšela

Slovensko ekološko gibanje

Predlog Ministrstvu za varstvo okolja in urejanje prostora

Predlagamo, da naj bo vsakoletni kraj EKO na celjskem Golovcu sejem za najširše razprave o varstvu okolja v preteklem letu, o nacionalnem programu varstva okolja, o najnujnejših nalozah. Gradivo bi pripravili vaše ministrstvo. Celjski posvet, ki je gotovo časovno ustrezen, bi pomenil tudi del razprave, preden bi o zadevah govorili in odločili v parlamentu. Če je res problem metodologija, bi poročila in naloge začasno pripravili še po starem – nazadnje bi zadnje poročilo te vrste, še iz prejšnjega režima, zaslužilo nadaljevanje. Na posvetu bi lahko sodelovale tudi vse stranke, ki imajo ekološke sekcije ali skupine, društva, gibanja, strokovne institucije. Stališča iz Celja bi šla zatem – skupaj z osnovnim gradivom – v parlamentarno proceduro.

Dodatno predlagamo, da bi letos, ko bo sejem v znamenju voda, onesnažene zemlje in gospodinjstvih odpadkov (če smo dobro obveščeni), organizirali še posvete. Na njih bi spregovorili o delu inšpekcij na področju varstva okolja (poročila, problemi in praksi, zakonodaja, status inšpekcij, kadri itd.) ter o šolskih programih in ekologiji – kot del priprav na nove šolske programe, ki bodo zagotovo prežeti s hotenji Slovenije po trajni skrbi za boljše okolje.

Predlagamo, da našo pobudo čimprej sprejmete in posamezne novice obvestite, kaj naj pripravijo.

Predlog pošiljamo tudi predsedniku vlade, predsedniku države, predsedniku DZ in predsedniku DS. Druge pristojne ministre in inšpekcije naj bi po našem mnenju pritegnilo vaše ministrstvo.

Ker ni veliko časa, pričakujemo hitro ukrepanje.

Ekološki pozdrav!

Karel Lipič, tajnik IO SEG

13. plača v državni upravi

V DE z dne 7. 1. 1993 smo lahko prebrali pisanje delavcev OŠ Poljčane, kjer navajajo govorice in celo trditve o 13. plači v državni upravi. Ker so bile podobne trditve zapisane že večkrat in so jih zapisali celo poklicni novinarji, je prav, da tudi prizadeti povemo svojo plat medalje. Seveda smo pripravili vse navedeno tudi argumentirati komerkoli in kdaj-koli.

Torej, v državni upravi nismo prejeli 13. plače, kot že toliko let prej ne!

Po sklepu Ustavnega sodišča RS in po dolgotrajnih in napornih pogajanjih z vlado RS, da ta sklep spoštuje in s tem priznava zakonitost oz. pravno državo, je bil dosežen zgolj kompromis o sukcesivnih izplačilih zaostalih neizplačanih OD, t.j. od meseca februarja do maja 1993. Ni bil še dosežen dogovor o obrestih, ki so seveda bistvenega pomena. Naj povemo, da s pogajanjem in rezultati nismo zadovoljni, saj je vlada neresen partner za pogajanje. Teško je biti predstavnik poštene vlade, pri tem pa ne spoštuješ pravnomočne sklepa sodišča; tudi OD za mesec december ni bil izplačan v skladu z zakonsko določenim izhodiščem OD.

Zagotavljamo še, da nismo v preteklem koledarskem letu prejeli niti vrednostnih bonov, česar ni mogoče trditi za mnoge druge dejavnosti – tudi vzgojo in izobraževanje.

Ni naš namen primerjati se z drugimi dejavnostmi, saj bi bila primerjava nerealna, dokler nimamo določenih vseh izhodiščnih OD; kakor tudi nikoli ne polemiziramo z drugimi sindikati oz. drugimi dejavnostmi, kar bi pomenilo neljalnost in nesposobnost za lastna pogajanja.

Nedvomno pa je res, da delavec še nikoli ni bil tako zapostavljen, da še nikoli ni bil tako nezaščiten in tako odrinjen od kakršnegakoli vpliva na kadrovske, poslovne, ... politike okolja, kjer dela.

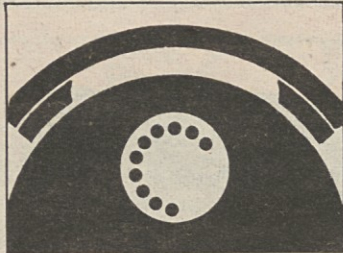
Dovolite še podatek, da se delavci v državni upravi nismo mogli dodatno zdravstveno zavarovati kjerkoli, niti nam ni naš delodajalec finančno kakorkoli pomagal ali za nas uplačal naš denar, katerega izplačilo nam nezakonito zadržuje. Podatki pa kažejo, da je mnogo dejavnosti, tudi tiste posebne družbenega pomena, ki so svoje delavce – dodatno zdravstveno zavarovale brez finančne sodeležbe delavcev. Kar seveda povsem odobravamo.

Delavcem OŠ Poljčane predlagamo, naj prihodnjic temeljiteje ocenijo, o čem bodo pisali in seznanjali javnost, da ne bodo povzročali zmede, averzije in razširjali popolnoma neresničnih podatkov, oz. svoj svoje nezadovoljstvo usmerijo na pogajanje z delodajalcem, saj blatenje okoli sebe običajno ne prinese nič dobrega.

Strinjamo se, da bi zoper podobna natolcevanja ali kar zavestno zavajanje javnosti morali narediti vse, da bi postala vsa izplačila, torej OD, različne stimulacije, dodatki, tekoče poslovanje, nakupi opreme, itd. – JAVNI.

Vanja Forjanič-Rankel, Sindikat Ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

časopis slovenskih delavcev

• Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942 • Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (Ziviljenjska razpoltja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem preprihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Bora Zlobec (lektorica), Igor Zitnik (Razum in srece) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnica: 321-255 • Posamezna številka stane 95 tolarjev • Žiro račun: 501011-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omež, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Malo na desno, malo na levo, to je na(j)bolje

Slovensko ljudstvo je z volitvami v svoji globoki veri in prepričanju dalo večinski mandat v parlamentu LDS kot tisti stranki, od katere je pričakovalo, da ga ne bo popeljala niti levo niti desno, ampak končno na bolje. Pa sta se ljudstvo in stranka z volilnim sistemom ujela v zanko, ki je LDS postavila v položaj, ko se mora praktično odpovedati neobremenjenemu svobodnjakemu kapitalnoliberalnemu vladanju in se odločiti, kam in s kom, ali bolje rečeno, koliko v desno in (ali) koliko v levo. Da odločitev ni lahka, so pokazale že prve pobude in razgovori dr. Janeza Drnovška še pred njegovo državnozbornsko potrditvijo za mandatarja vlade.

Osnutek posameznim parlamentarnim strankam ponujene koalicijske pogodbe je namreč pri možnih koalicijskih partnerjih naletel na glasen odmev, tudi v sredstvih javnega obveščanja, in med drugim tudi na številne očitke, tako z leve kot z desne, glede na liberalno postavljene prioritete reševanja ključnih gospodarskih in drugih vprašanj, znotraj katerih se je znašlo zagotavljanje socialne varnosti slovenskih državljanov na zadnjem mestu, pospremljeno z besedicami »vsaj minimalno«. To pa je lahko v politično programskem besednjaku tudi blizu nič.

Aneks, ki ga je na podlagi pripomb in zahtev po konkretni obdelavi omenjene koalicijske pogodbe oblikovala LDS in ponovno ponudila možnim koalicijskim partnerjem, prav tako ni naletel na ustrezen odmev. Stranke so očitno želele najprej kadrovska zagotovila kot podlago za nadaljnje programske usklajevanje.

Visoko stopnjo konkretne programske uskladitve z LDS je dosegla dan pred glasovanjem o mandatarstvu nove vlade samo ZL, še posebej na točki vloge socialne države in okvirov socialne politike. Ali so se s tem nakazale možnosti oblikovanja velike koalicijske (LDS, SKD, ZL) treh parlamentarno najmočnejših strank, ki bi se ji pridružili še demokrati in socialdemokrati, je seveda ta hip težko odgovoriti.

Velika koalicija je vsekakor optimalna rešitev za dolgoročno strukturiranje malega slovenskega političnega prostora, ki bi ga lahko hkrati stabilizirala in zagotovila potrebno politično in nacionalno varnost. Stabilizirala bi lahko tudi sodelovanje strank, ki se ne zaupajo popolnoma, seveda ob upoštevanju načela vzajemnega veta, proporcionalnosti in avtonomije njenih delov.

In ne nazadnje bi lahko uravnovežila vsebino koalicijske pogodbe, ki stavi celotno politiko vlade skoraj izključno samo na gospodarsko rast, mačehovsko pa se opredeljuje do socialne države oziroma do države blaginje, in je pripravljena doseženo raven socialnih pravic, ki je že v tem hipu preživetveno minimalna, še omejevat in ožiti. Zastavljeni program proračunskega prilagajanja v naslednjih letih je predvidel namreč predvsem znižanje skupnega deleža prihodkov pokojninsko invalidskega ter zdravstvenega zavarovanja, v tem času pa naj bi se tudi drastično zmanjšala stopnja prispevkov za socialno varnost. Po drugi strani se je seveda moč strinjati z začrtano politiko delovne sile in socialnovarstvene mreže, ki veže porabo sredstev v okviru zavarovanja za primer brezposelnosti z aktivno politiko zaposlovanja in preusmerjanja delovne sile na nove pro-

grame, kot tudi s povečanjem nadzora nad uresničevanjem pravice do nadomestila za primer brezposelnosti, odpravo spodbud za predčasno upokojevanje kot tudi krepitvijo socialne mreže za ostale skupine prebivalstva in davčno razbremenitvijo nižjih razredov. To pa praktično pomeni, da računa na nov val odvečne delovne sile, ki bo še dodatno znižal raven že pridobljenih socialnih pravic. Pretečemu razslojevanju slovenske družbe, ki pomeni dolgoročno dvotretjinsko družbo, to je družbo tretjine bogatih in dveh tretjin, za kateri bi skrbela socialna država – se je treba pravčasno upreti.

Takšna politika je nedvomno nespravljiva z moderno zahodno-evropsko socialdemokratsko idejo, ki je svojo usodo nekako zvezala s programom hkratnega zadovoljevanja obeh pogojev, to je gospodarske rasti in socialnih pravic, kljub temu, da je v Evropi že načelno koncept ravnaja levega glede strategije države blaginje in se v bistvu že dalj časa govori o krizi takoiimenovanega socialdemokratskega konsenza.

Združeni listi je z LDS ob sodelovanju strokovnjakov iz obeh strank načelno sicer že uspelo doseči bistveni napredek v posameznih delih aneksa h koalicijski pogodbi in bistveno uravnovežiti gospodarsko in socialno politiko. Upamo lahko, da pri tem ne gre samo za praktično potezo LDS pred volitvami mandatarja vlade, po katerih predvideva novo koalicijsko razmerje sil, ki bo odločilno vplivalo na vsebino koalicijske pogodbe.

Razumljivo je, da krizne gospodarske in socialne razmere terjajo tudi globalni poseg v model socialne politike. Socialna država mora v tem prehodnem obdobju prestrukturiranja in olastnjenja slovenskega gospodarstva ter sanacije bank zagotoviti vsem svojim državljanom predvsem socialno varnost ter prispevati k omejevanju in zmanjševanju neutemeljenih socialnih razlik. Koalicijska pogodba zato seveda ni možna brez vključitve socialnega sporazuma oziroma pakta, s katerim se bodo delavci, delodajalci in država dogovarjali o ceni dela ter določali pravična razmerja med plačami, pokojninami in socialnimi prejemki, ki naj bi temeljili na načelu socialne pravičnosti, solidarnosti in varnosti. Pri tem se nikakor ni možno odreči tudi soupravljanju zaposlenih v podjetjih in zavodih ter ustanovitvi delovnih in socialnih sodišč. Prav tako pa bo potrebno vztrajati tudi pri enakih možnostih vseh državljanov pri vstopu v življenje, to pa pomeni predvsem brezplačno osnovno in srednje šolo ter ustrezno raven zdravstvenega varstva za vse državljanke.

Korekcije oziroma kompromisni predlogi drugih strank bi seveda lahko prav tako prispevali k izboljšavi koalicijske pogodbe, seveda le pod pogojem, da ne bi bili posebej ideološko obarvani, ampak bi izhajali predvsem iz kritične analize dosedanjih vladnih politik, tako Demosove kot Drnovškove vlade. Dolgoročno bi tako zastavljena vladna politika velike koalicije nedvomno prispevala k ustalitvi slovenskega političnega prostora in s tem k preusmeritvi strankarske energije, namesto v medsebojna obračunavanja in konflikte, predvsem v razreševanje perečih gospodarskih in socialnih vprašanj.

Branka Preželj

Vsak, ki je dal na pravkar minulih volitvah svoj glas za Drnovška in njegovo

stranko, se lahko že po samo mesecu in pol krepko zamisli. Ženitna ali koalicijska pogodba, ki jo je sprva ponudil potencialnim strankarskim nevestam, je bila taka katastrofa, da je tudi njegovi najzvestejši častilci niso mogli sprejeti. Za gospoda Drnovška kot da delavcev, tistih z delom, seveda slabo plačanim, še posebej pa tistih, ki so brez njega, preprosto ni. Da ni tako, so ga morali spomniti z vseh strani. In ko je gospod Drnovšek poslal dodatek h kolektivni pogodbi, je šele postalo jasno, zakaj sociale ni bilo v prvem osnutku. Pač zato, ker se misli iti čisto reaganomiko, z drugimi besedami: kar je le možno, zvaliti na pleča nižjih slojev.

Po eni meri

Sedaj gospod Drnovšek krčevito išče partnerje, pripravljene z njim kuriti ogenj pod godljo, ki jo bo moralo pojesti predvsem delavstvo. Pri tem je nadvse zanimivo, da so najbolj pripravljeni iti z njim demokrati. Tem pravice delavstva tudi ne »ležijo« in bi se vsaj glede tega lahko mirno združili z Drnovškovimi liberalci.

Drnovška potencialni partnerji k sreči pritiskajo z vseh strani. To pa bo slaba tolažba, če ga ne bodo uspeli prisiliti, da bo začel bolj razmišljati o socialni državi in da bo tudi svojega glavnega financarja napolnil pobirati davke tam, kjer so v resnici skriti; skriti pa so seveda tam, kjer se jih da težje pobrati. Glavni dacar bi si še kar naprej izmišljal take davke, ki jih lahko lepo pobira s pomočjo računovodij po podjetjih ali pa s pomočjo raznih obveznih evidenc. Da bi se pa spravil nad tiste nepobrane davke, ki se skrivajo pri davčnih utajevalcih različnih vrst, to pa ne. In tako smo priča čudovitemu socialnemu razslojevanju, ko se zaradi nemoči države po hitrem postopku kot nov kapitalistini razred, ki krade družbeno lastnino ali pa jo mizerno poceni kupuje – to spominja na tiste čase, ko so na Divjem zahodu zemljo kradli Indijancem – in ko se zaradi lenosti države pri pobiranju davkov debeli nekakšen jari srednji sloj. Ne samo, da se baha s tistim, kar bi moral plačati državi; njegova morala je taka, da ga prav nič ne briga, če morajo zaradi njegovega prevarantstva siromašni sloji državi dati vedno več ob svojih mizernih plačah.

Piše: Martin Ivančič

Da bi se vsaj deloma izognil tej nevarnosti, naj povem, da vsekakor sem za denacionalizacijo. Kajti če bi socialistične zablode moral skrčiti na eno samo in po osebnih presoji najpomembnejšo, tedaj bi vselej dejal, da je iluzija o družbeni lastnini izhodišče vseh drugih zablod. Zatorej moramo jasno povedati: denacionalizacija ja, ključnega pomena pa je odgovor na vprašanje, kakšna.

Ker sem laik in ker za to nisem ne plačan in ne honoriran, vztrajam, da morajo odgovore poiskati oni, ki jih družba plačuje. Pač pa si pridružujem pravico do razmišljanja o drugih vidikih denacionalizacije in, seve, do vztrajanja pri njeni največji možni pravičnosti ter gospodarski učinkovitosti. Preprosto zato, ker mi ne bo zlepa prinesla ničesar otipljivega, zanesljivo pa me bo precej stala.

Neenakomerno breme

Da torej ne bi ustvarjal vtisa, kakor da sem hkrati za in proti, je treba upoštevati naslednje: Sodim med zelo številno kategorijo državlja-

mandatarska arena

Drnovška je za mandatarja predlagal predsednik republike. Milan Kučan seveda ni imel druge izbire, ker mu pač nihče drug ni ponudil dodatnega kandidata. So pravila, ki jih predsednik republike mora spoštovati, ta pa pravijo, da ima prednost pri mandatarstvu pač predstavnik najmočnejše stranke.

Tudi ni stvar predsednika republike, da podrobno ocenjuje program mandatarja, še posebej, če ga le-ta ni posredoval črno na belem.

Je pa predsednik republike že ob svojem nastopu in tudi nekajkrat pozneje naredil ti-

Po meri vseh

sto, kar sme in mora. Njegove napotke, kako naj bi se razvijala ta država, kaj naj bi postala in bila, bi si vsi politiki morali zapisati za uho. Država naj ne bo po meri ene same stranke, pač pa po dogovoru vseh, pravi Kučan, kar seveda pomeni, da bi morala biti po meri vseh slojev in ne samo enega, podjetniško-kapitalističnega.

Volilni tekmeči si morajo zdaj ponuditi roke, spoštovati volilni rezultat ne glede na pričakovanja in se posvetiti skupnemu delu in odgovornosti za blaginjo vseh. Seveda skoraj nikomur niti na misel ne pride, da bi spoštoval ta pomemben poziv človeka, ki je sam dobil toliko glasov, kolikor jih noben mandatar ne more spraviti skupaj, pa čeprav se meče na trepalnice. Vsak misli, da je najpametnejši, vsak razmišlja o tem, kako bi spodnesel drugega in sam prevzel oblast, raja pa to kar gleda tako, kot so v starem Rimu gledali gladiatorske pokole in se nad njimi naslajali, ne vedoč, da so sredi razkroja svoje družbe, ki je pripeljal do razpada države in imperija. Takrat je bilo seveda že prepozno.

Slovinci, državljanji in državljanke te države, morajo biti prepričani, da obstaja politika, ki je po volitvah sposobna Slovenijo popeljati iz sporov, zmešnjav, vsesplošnega obtoževanja in pomilovanja, iz zaverovanosti v pomembnost sporov iz preteklosti. Morali bi seveda biti prepričani o tem, kar pravi Kučan, vendar zaenkrat še nismo, ker ne moremo biti. Kučan bo najbrž moral še marsikaj povedati take in podobne reči. In če ne bo šlo drugače, bo moral rajo pozvati, naj pogumneje dvigne svoj glas v obrambo svojih pričakovanih in prepričanih. To je bolje, kot pa čakati, da bo razkroj tudi v državi pod Alpami naredil konec lepim sanjam o uspešni državi.

Boža Gloda

KOLIKO ME BO STALA DENACIONALIZACIJA?

Slovenska družba je danes razcepljena še po enem kriteriju: Eni se sprašujejo, koliko jim bo denacionalizacija prinesla, drugi, koliko jih bo stala. Sam sodim med slednje, zato se močno bojim, da ne bi o temi razmišljal subjektivno.

nov, ki so sicer odraščali in živeli v družbi, katera je v mnogočem temeljila na nacionaliziranem premoženju. Ko pa se ozrem nazaj, se sprašujem, kaj sem od tega dejstva imel.

Nacionalizacije si nisem niti izmislil, niti je nisem izvajal. Bom šel v skrajnost! Kot kajžarski otrok od te družbe nisem prav ničesar dobil brez zdravega in trdega dela. Od zaslužkov mi je izdatno odtegovala za »skupne družbene potrebe in hitrejši razvoj skupnosti«. Kako je to šlo in kako nevedoviten je bil ta razvoj, je znano. Če sem osebno kaj veliko pri tem zakrivil, mi bo treba šele dokazati.

Najbrž bi bilo neresno, če bi sedaj trdil, da naj oni, ki so bili z nacionalizacijo krivično prizadeti, vzamejo onim, ki so stvar zakuhal. Ker je nova ureditev možna le s pravično ureditvijo tega problema v sedanjih družbenih razmerah, je jasno, da bo breme padlo na vse državljanke. Seveda bo to breme smešno lahko za vse one, ki jih čaka gmotno zadoščenje. Med njimi so gotovo ljudje s pravičnim čutom, a bo-

jim se, da bo veliko več onih, ki bodo pravičnost razumeli zgolj tako, da sami od družbe izvlečejo kar največ. Kaj naj si torej mislimo vsi tisti, ki bomo za denacionalizacijo morali sami dati? V čem bomo mi to novo ureditev občutili kot pravično in demokratično?

Dvom v poslance

Sprašujemo se, če bodo za to nemara poskrbeli poslanci kot člani najvišjega oblastnega telesa. V to je treba nadvse resno dvomiti. Kajti oni sami so si z zakonitvijo kraljevskih prejemkov za svoje delo in »delo« zagotovili, da jih denacionalizacija ne bo prav hudo silila k zategovanju pasu. Da pa se bodo s svojim poslanškim delovanjem dobrikali sedanjim in bodočim bogatašem in ne obubožani raji, je vendar najbolj naraven samoohranitveni refleks. Za vedno bolj ubožno rajo je torej perspektiva takšna, da bo spričo razočaranja, ki ji ga prinašajo posledice premalo pretehtane denacionalizacije, postala plen različnih politikantskih socialdemagogov. Razumljivo je, da jih bo, podobno kot to-

krat Jelinčiča, volila na naslednjih volitvah, saj bo neumno upala, da bodo socialdemagogi, ko bodo izvoljeni in bodo imeli oblast, izpolnili svoje predvolilne obljube. A od vsega je edino zanesljivo, da bodo kot verjetni bodoči poslanci enostavno povsem zadovoljni z visokimi poslanskimi apanažami. Mar kdo npr. misli, da bo Jelinčič v svoji veliki ljubezni do slovenstva komu dajal del svoje imenitne poslanske plače?

Zatorej novodobnim razlaščenecem, se pravi onim, ki bomo z denacionalizacijo zgolj izgubili, ne preostane drugega, kakor da se nepopustljivo bojujemo za revizijo predpisov o poslanskih plačah in drugih privilegijih, hkrati pa ne odnehamo zahtevati, da uresničevanje denacionalizacije izhaja iz sedanjih družbeno gospodarskih in socialnih razmer. Saj končno niti ne gre le za to, da nekdanji razlaščenec ne morejo dobiti nazaj še celo več, kot so izgubili. Gre tudi za zagotovitev smotra, da bi se s temi razvojnimi kapacitetami vsaj vnaprej ravnalo po načelu dobrega gospodarjenja. V tem primeru utegnemo od vsekakor upravičene denacionalizacije imeti dolgoročno korist nekdanji razlaščenec in bodoči obubožanci.

SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA DO ROKA, ČE...

Odpoved splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo je povzročila številne proteste sindikalnih organizacij v Sloveniji. Prejšnji teden so še posebej protestirali Svobodni sindikati, ki so med drugim zahtevali, da zbornica odpoved prekliče.

Po vseh teh protestih in nasprotujočih izjavah so se možni partnerji in podpisniki splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo ta teden sestali in podpisali skupno izjavo, s katero pravzaprav pristajajo na nadaljevanje pogajanj. Izjavo objavljamo v posebnem okvirju.

Člana pogajalske ekipe Svobodnih sindikatov Brana Mišiča smo prosili za kratko izjavo o prvih pogovorih in možnostih za njihov uspeh. Za DE je dejal: »Menim, da pavšalne ocene o previsokih plačah sklenitev nove pogodbe prej ovirajo kot k temu pomagajo. Plače je treba obravnavati po sektorjih in dejavnostih in pri tem upoštevati druge parametre ekonomske politike. Ker je povprečna neto plača v oktobru za gospodarstvo znašala 580

DEM, mislim, da so večji problem kot višina plač zaposlenih njihove obremenitve. Bojim se, da bo zaradi tega prišlo do spopada med gospodarstvom in negospodarstvom. Ko govorimo o plačah, moramo poleg makroekonomskega vidika, o katerem govorijo v vladnih krogih, upoštevati tudi njihovo socialno in motivacijsko vlogo. Če vse te funkcije zanemarimo, lahko pride do inflacije ali celo do socialnih nemirov.

Svobodni sindikati bomo še

naprej spoštovali zahtevo članstva, da morajo izhodiščni osebni dohodki po splošni kolektivni pogodbi zagotavljati možnosti za normalno življenje. Vztrajali bomo tudi pri ohranjanju delovnih mest in zaposlenosti v gospodarstvu. Odpuščenje delavcev se je na žalost razvilo v edino metodo reševanja težav podjetij, četudi to sprevača cilj po ohranjanju proizvodnje in po razvoju v njegovo nasprotje. Namesto odpuščanja je po našem mnenju treba iskati delo.

Pogajanja o splošni kolektivni pogodbi ne smejo in ne bodo ovirala pogajanj o panožnih kolektivnih pogodbah, ki se lahko oblikujejo sočasno. Več možnosti za uspeh bo, če bo Gospodarska zbornica ob enem pripravila kriterije za plače zlasti z upoštevanjem poslovnih rezultatov. Naša pogajanja so se začela tudi

pod vtisom sprememb in posegov v plače poslancev, ministrov in številnih državnih uslužbencev. Ti posegi niso pozitivno vplivali na možnosti za uspeh naših prizadevanj. Kljub vsemu pa mislim, da bo splošna kolektivna pogodba sprejeta do roka, to je do 31. marca, zlasti če ne bo mednarodnih združ.

K vsemu temu je treba dodati vsaj to, da bo izid pogajanj najbolj odvisen od pripravljenosti udeležencev, da se resnično pogajajo in poslušajo drug drugega. Osrednja točka pogajanj bo nedvomno zahteva za 20-odstotno znižanje plač. Ta trenutek lahko zapišemo, da so možnosti za kompromis odvisne zlasti od tega, kaj lahko v zameno za to znižanje ponujajo tisti, ki ga predlagajo.

Franček Kavčič

Skupna izjava:

Pogajanja so obnovljena

Enajstega januarja 1993 so se na pobudo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije v Ljubljani sestali predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije pod vodstvom predsednika Dagmarja Šusterja in predstavniki sindikatov Slovenije – podpisnikov Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo Slovenije ter obnovili pogajanja za sklenitev sprememb in dopolnitev Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo Slovenije.

Razgovoru so prisostvovali tudi predstavniki KNSS – Neodvisnosti, ki ni podpisnik Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo Slovenije, in vlade RS.

Dogovorjeno je bilo, da se na naslednjih pogajanjih dokončno sprejme poslovnik o vodenju pogajanj za sklenitev sprememb in dopolnitev SKP za gospodarstvo Slovenije in da se še ta teden sestane pogajalski skupini obeh strani.

Predstavniki zbornice in sindikatov so izmenjali tudi poglede na nekatera sporna vprašanja kolektivnih pogodb, predvsem glede:

- enostranske odpovedi dveh členov (30. in 32. člena, ki določata izhodiščne plače in njihovo eskalacijo) SKP za gospodarstvo Slovenije s strani GZS,

- spoštovanja rokov iz SKP za gospodarstvo Slovenije,

- veljavnosti tarifnega dela SKP za gospodarstvo v času pogajanj o njenih spremembah in dopolnitvah.

Gospodarska zbornica Slovenije bo na prvi seji svoja upravnega odbora ponovno proučila svoj sklep o odpovedi omenjenih dveh členov Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo Slovenije.

TUDI SKEI SE BO POGAJAL

Republiški odbor SKEI je na redni seji ta teden obravnaval delovno gradivo za spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe za kovinsko in elektroindustrijo in metalurgijo. Seznanil se je tudi s predlogi splošnega združenja in Gospodarske zbornice o kolektivnih pogodbah. Republiški odbor je ugotovil, da se je na podlagi gradiv mogoče pogajati in pogajanja se bodo predvidoma začela prihodnji teden. Pred začetkom pa bo SKEI sklical sestanek z drugimi sindikati, v katere so včlanjeni delavci iz dejavnosti kovinske in elektroindustrije ter metalurgije.

SKEI je načelno mnenja, da bi panožne kolektivne pogodbe lahko nadomestile splošno kolektivno pogodbo. Kljub temu pa se pridružuje drugim sindikatom, povezanim v Svobodne sindikate, ki menijo, da je treba obnoviti splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo. SKEI bo pogodbi nasprotoval, če bo vlada ali Gospodarska zbornica to pogodbo skušala izenačiti s socialnim

sporazumom. Albert Vodovnik misli, da bo panožna kolektivna pogodba sprejeta do roka ne glede na izid pogajanj o splošni kolektivni pogodbi. Problemi pa bodo, če bodo pogajanja in podpis ovirali nekateri drugi sindikati. Vodovnik poudarja, da sta zlasti Ploholov Neodvisni sindikat in KNSS v bitki za članstvo dozdaj le razbijala sindikalno gibanje, medtem ko so Svobodni sindikati morali skrbeti tudi za njihovo članstvo.

Na tej seji je republiški odbor ponovno opozoril tudi na neenakopraven položaj delavcev v gospodarstvu v primerjavi z delavci v negospodarstvu. Tisti, ki so plačani iz proračuna, po njihovem mnenju ne bi smeli imeti večjih pravic od tistih, ki vanj plačujejo. Kovinarji več ne sprejemajo izgovorov o izgubi jugoslovanskega trga in zahtevajo od tistih, ki vodijo podjetja, ustvarjanje možnosti za delo.

Republiški odbor je ocenil tudi socialno varnost delavcev v podjetjih v lasti

Skladā, ki se reorganizirajo v A in B podjetja.

Ugotovili so, da v primerih stečaja delavci nimajo zagotovil za socialno varnost. Zato predlagajo skupen sestanek z ministrstvom za delo in skladom. Ugotovili so tudi, da direktorji teh podjetij razporejajo v B podjetja preveč delavcev in morajo zato zaposleni v A podjetjih delati tudi nadure. Iz tega sklepajo, da so direktorji velik del stroškov za delavce naprtli državi.

Sindikalisti iz Maribora so republiški odbor opozorili na možne probleme ob izplačilu osebnih dohodkov za december. Da bi do tega ne prišlo, republiški odbor poziva vse direktorje, zbornico, ministrstvo, vlado in sklad, da delavcem do 18. januarja zagotovijo vsaj zajamčene OD. Če ta zahteva ne bo spoštovana, bodo sprožili pobudo v spremembo zakona o zajamčenem osebnem dohodku, ker se ta zakon v gospodarstvu očitno ne izvaja.

F. K.

BELT NA POL POTI

Stavka v Beltu je prekinjena. Iz tega podjetja je nastala nova firma, ki je prevzela nekaj več kot 400 od 700 zaposlenih. Več kot 300 delavcev pa še vedno visi in najverjetneje je, da bodo kmalu povečali število delavcev, prijavljenih na zavodu za zaposlovanje. To je najbolj konkreten rezultat stavke delavcev Belta, ki je s presledki trajala več tednov.

Stavkovni odbor, ki ga vodi Anton Strmec, je od vodstva in upravnega odbora družbe

dobil zagotovilo, da bodo novembra plače dobili 18. januarja. Za izpolnitev drugih zahtev se bo stavkovni odbor bojeval še naprej. Upravni odbor družbe je obljubil, da bo sindikat oz. predstavnik delavcev vabljen na seje takrat, ko bodo govorili o problemih delavcev in perspektivi firme. Stavkovni odbor pa se je strinjal z odločitvijo vodstva podjetja, da zaradi zagona proizvodnje določeno število delavcev znova pokliče na delo.

F. K.

UNIS STOJI ŽE DRUGI MESEC

Kot nam je povedal Ljubo Baša, predsednik stavkovnega odbora UNIS-TOS, delavci tega družbenega podjetja stavkajo že drugi mesec, ker še vedno niso dobili plač za november. V podjetju je zaposleno 235 delavcev, 100 pa jih zdaj čaka na delo. Predsednik stavkovnega odbora bo v prihodnjih dneh sklical zbor zaposlenih in po njem bomo v DE skušali podrobneje opisati položaj podjetja in možnosti zaposlenih.

F. K.

Republika naj pomaga tudi Pomurkinim mesarjem

Tovarni mesnih izdelkov grozi popolna ustavitve proizvodnje. Firma iz Murske Sobotice je dolžna 1,8 milijarde tolarjev, 500 milijonov pa potrebuje za ponoven zagon proizvodnje. Plače delavcev so za 50 odstotkov nižje, kot naj bi bile po kolektivni pogodbi. Kar 156 od 1100 delavcev je za november dobilo le zajamčeno plačo.

Podjetje je nedavno postalo last sklada Republike Slovenije in ker ta ne ukrepa v korist delavcev, večina zaposlenih misli, da se republika do njih obnaša bolj mačehovsko kot do drugih nosilcev razvoja. Podjetje je že pripravilo spisek presežnih delavcev, na katerem je bilo 140 imen. Pripravlja pa se nov spisek, ki se ga zaposleni še bolj bojijo. Strah jih je tudi nizkih nadomestil zavoda za zaposlovanje, ki bodo posledica izjemno nizkih plač.

Delavci tovarne mesnih izdelkov so se že večkrat sestali in s pomočjo svobodnih sindikatov izrazili svoje zahteve. Na sestanku 8. januarja so najbolj glasno zahtevali uskladitev plač s kolektivno pogodbo, kar bodo uveljavljali

tudi s stavko. Prav zdaj sindikalni zaupniki med članstvom preverjajo sklep o tem, da se IO preimenuje v stavkovni odbor.

Delavci tudi zahtevajo, da se v zaključnem računu za leto 92 nizko plačani OD prikažejo kot obveznost podjetja do zaposlenih. Če te razlike ni mogoče izplačati, naj se vknjiži kot lastniški delež delavcev. Delavci pa bodo prek svobodnih sindikatov podjetje za vsak primer tudi tožili za neizplačane OD.

Zaradi številnih sumov o nepravilnostih in divjem lastninjenju so delavci zahtevali tudi oceno postopka ustanavljanja družb. Od SDK in organov za notranje zadeve pa zahtevajo razčiščenje sumov o kaznivih dejanjih in gospodarskih prekrških.

O razvoju dogodkov v Pomurki, kjer lahko v bližnji prihodnosti pričakujemo stavko, bomo še pisali. Te informacije povzemamo po gradivu območne organizacije svobodnih sindikatov za Pomurje, nekaj pa nam je k temu dodal tudi njen predsednik Janez Kovač.

F. K.

BOJIM SE, DA NAS BO PREHITEL ČAS

Verjetno je najtežje potegniti trdno ločnico med doseženimi rezultati dela in postavljenimi cilji.

To velja predvsem za delo sindikata v gospodarstvu, ko se ta mora ukvarjati tudi s problemi, ki bi jih morala reševati država s svojimi institucijami. Prav zaradi tega pa sindikat marsikdaj popolnoma neupravičeno kritizirajo, tako člani kakor tudi vodstva podjetij.

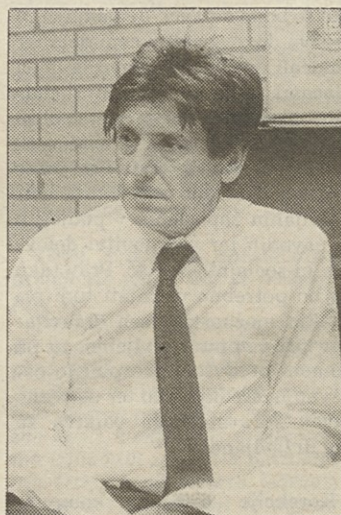
Kar zadeva kritike na račun svobodnih sindikatov, moramo povedati, da je bilo naše dosedanje delo usmerjeno v zaščito interesov delavcev – našega članstva, pa čeprav si dosežene rezultate prisvajajo tudi drugi. Kljub očitkom in nenaklonjenosti, tako nekaterih medijev kakor tudi slovenske vlade, Svobodnim sindikatom Slovenije, smo si svobodni sindikati s svojim delom pridobili zaupanje kar nam dokazujejo tudi nove pristopne izjave. Res pa je, da uspehe našega dela premalo propagiramo v širši javnosti. Naše delo sloni na strokovnosti in ne na podtikanjih ali sprožanju takšnih ali drugačnih afer in obtoževanj drugih sindikatov.

Med pomembnejše dosežke preteklega leta lahko uvr-

stimo neposredno vključevanje v razreševanje nastalih problemov v podjetjih, vključevanje pri razreševanju presežnih delavcev, pritiske na razvrstitev delavcev v tarifne razrede po kolektivni pogodbi, izdaje pogodb o zaposlitvi in neprestane zahteve po izplačilu osebnih dohodkov po kolektivnih pogodbah in drugih prejemkov.

Neposredno smo bili vključeni v stečajne postopke, v katerih tudi zastopamo vse delavce v njihovih terjatvah. Služba pravne pomoči se zelo angažira pri preventivi, predvsem z udeležbo na sejah prvostopenjskega pritožbenega organa. Obvezno pa smo bili vključeni v vse postopke pri predloženih programih presežnih delavcev. Ne glede na našo prisotnost, tako na sejah sindikatov podjetij kakor tudi na sejah organov upravljanja, pa je naša služba pravne pomoči v letu 1992 pomagala blizu sedem tisoč delavcem.

Zadnje dni leta 1992 smo se vključili tudi v akcijo prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja v okviru krovne pogodbe in prispevali k temu, da so se delavci s 1. 1. 1993 tudi prostovoljno zdravstveno zavarovali. V nasprotnem primeru bi po naših nepopolnih

Miro Podbevšek

podatkih ostalo prostovoljno zdravstveno nezavarovanih 40 odstotkov delavcev našega območja.

V minulem letu smo se neposredno vključili tudi v organizacijo praznovanja 1. maja na Rožniku in silvestrovanja na Gospodarskem razstavišču. Obe prireditvi je organizirala naša območna organizacija.

Kaj in kako v letu 1993? Kaj čaka sedaj še zaposlene in Svobodne sindikate? Kako naprej? Ali bosta nova vlada

in parlament spoznala, da je oživitve proizvodnje edina pot iz krize, v kateri smo se znašli, da je treba zaustaviti nadaljnjo brezposelnost in da mora biti kolektivna pogodba prav tako pomembna, kakor kateri koli temeljni zakon? Ali bo mlada država Slovenija postala tudi pravna država, kot je postala samostojna in suverena? To so temeljna vprašanja našega dela v letu 1993.

Bodo politični interesi strank prevladali nad spoznanjem resničnega položaja, v katerem smo? Na vse to verjetno v tem trenutku nihče ne more odgovoriti.

Lahko pa odgovorimo, da delavcem in sindikatu nič ni bilo in tudi ne bo podarjeno. Zato čakajo sindikate v letu 1993 vsaj enake aktivnosti kot v letu 1992. S tem mislim na 18. marec. Bo letos to že februar ali kateri drug spomladanski mesec?

Bojim se le, da svobodnih sindikatov ne bi prehitel čas, tudi zaradi interesov posameznikov v Zvezi svobodnih sindikatov.

Upam, da bo treznost prevladala nad ambicijami liderstva.

Miro Podbevšek, sekretar SS Ljubljanskega območja

Svobodni Sindikati Slovenije

Uspešna zgodba ali žalostna pravljica?

Piše: Rajko Lesjak

Nehvaležen izziv, takole na začetku leta napovedati, ko še dodobra nismo v red spravili niti starih lanskih vpadov, pa so pred nami spet ti usodni trenutki in usodne odločitve. Pravijo jim pragmatični politični koraki, politika majhnih zgodb, politika ne levo, ne desno – politika uspešne zgodbe. Politika, ko moramo dati vsebino državi, da bo naš jutri bolj prijazen.

Pragmatizem zase ali za narod, za stranko ali državljane, vsebina za državo ali za koga? To so pragmatična vprašanja, žal pa so odgovori bolj zviti, skratka politični so, kos jim je samo diplomatski jezik.

Kakšna bo izvršna oblast, kako bodo porazdeljeni ministrski stolčki oziroma kje bo kdo sedel, iz katere stranke in katere stranke oziroma ljudje bodo imeli izvršno oblast in kontrolo nad institucijami, je morda eno bolj resnih vprašanj. Morda predrzna trditev, za to gre pri vsej zgodbi. Kako pa naj človek drugače razmišlja, ko pa je vsak dan več ministrskih stolčkov za velike koalicijske in drugačne zveze. **Biti pri koritu, ko se deli, ko se vlada in ko se pobirajo davki in deli premoženje, je staro pravilo, paše pa tudi v ta čas. Iskati programske razlike oziroma razlike v volilnih obljubah med strankami je še najlažje početje, preprosto jih ni veliko, tam kjer pa so, so pa očitne.**

In te razlike so lahko usodne in bodo, če se ne bodo srečale v času in prostoru, ki mu pravimo politični oziroma programski kompromis ali politika za ljudi in po meri ljudi. Recimo, da se bosta srečala Drnovškov liberalni kapitalizem oziroma thacherjanski program in socialna opcija (socialno tržno gospodarstvo), to pomeni, da si med seboj konkurirajo na eni strani gospodarski in na drugi strani socialni interesi in ne tako, kjer bi bil človek človeku volk. Volivci so med drugim glasove porazdelili za konkurenco takih in seveda še drugih interesov. Za tako srečanje je nujna socialdemokratska naravnost enega od koalicijskih partnerjev. Doseči soglasje, kakšna naj bo funkcija države na področju sociale in še kje, tam, kjer država posega, najti skupni programski imenovalec, ki bo omogočil sodelovanje strank v vladni koaliciji, bi moralo biti vodilo.

Kdo je socialdemokrat v pravem pomenu besede in katera stranka je socialdemokratsko naravnana in ima socialdemokratsko dušo, bo dal odgovor čas oziroma dejanja ter početje tistih ljudi – socialdemokratov in njihovih prenov – v samem življenju in delu pri konkretnem dajanju vsebine državi ter ravnih socialnih in ekonomskih pravic zaposlenih, pri njihovi pravni in drugačni varnosti.

Še več, kdor bo na strani sindikatov v institucijah sistema v njihovih aktivnostih na vseh ravneh, in sicer na zelo pragmatični maniri, bo prav gotovo bliže socialdemokraciji.

Več bo storil za socialno državo in za blaginjo državljanov, bliže bo socialdemokratskim ciljem.

Če tu ne bo zaveznikov sindikatov, bodo pač naslednje volitve socialdemokrate še bolj odrinile in bo delavstvo recimo tako kot lansko leto v industrijskih in socialno najbolj nemirnih središčih volilo liberalne demokrate, nacionalne stranke...

Morda je to predrzna prognoza, je pa iskreno opozorilo. Zakaj pa taka porazdelitev volilnih glasov, je vprašanje za kompetentnejše ljudi.

Sindikat bo potreboval zaveznike pri vplivanju na snovanje makroekonomske politike, še bolj pa bo politika potrebovala sindikate ter socialni in družbeni mir. Tu pa se začne zgodba za sindikate. Ali jih bo politika sprejela kot enakopravne socialne partnerje, je vprašanje, ki že dalj časa visi v zraku. Za tako partnerstvo ni bilo ne Peterletovi vladi in ne Drnovškovi. Slednja je igrala na karto: ne škodi, če se pogovarjamo s sindikati, škodi pa lahko, če se kaj dogovorimo. S sindikati se je pogovarjala predvsem zaradi tega, da je videla, kakšnega zdravja so, in nekateri sindikati se z zdravjem ne morejo ravno pohvaliti. Pri tej zvitosti ji je kot naročeno ustrezala taka sindikalna scena, kot je. Bo politika zastavila besedo za soodločanje delavcev v podjetjih in bo spodbujala kolektivna pogajanja in sankcionirala neizvajanje kolektivnih pogodb? Ali pa bo prav sama vzornik, kot danes je, kako se obide kolektivno pogodbo in zakone, ki urejajo delavske pravice? Ali bo pripravljena lastniti premoženje, da bo pomagalo k učinkovitejšemu gospodarstvu, ali pa bo lonček pristavljala samo zaradi politične moči in nadaljnega vpliva? Bo končno ugotovila, da za stabilno politiko potrebuje socialni pakt in stalen dialog, ne pa stavko na stavko?

Bo preustroj gospodarstva šel v smeri iskanja novih programov, novih trgov, gospodarske rasti in izvoza in s tem odpiranja novih delovnih mest ali pa bo slonel zgolj na čiščenju podjetij »odvečne« delovne sile in na ceneni delovni sili, to je na takšni politiki, kakršna je danes, je eno od osnovnih vprašanj, vsaj kar zadeva delavstvo. Bo v Sloveniji »paradirala« brezposelnost in velikanska armada neaktivnega prebivalstva?

In naprej: ali se bodo bremena te »uspešne zgodbe« že končno pravičneje porazdelila in bodo neto plače obremenjene kot v drugih evropskih sistemih in javna poraba usklajena z gospodarsko sposobnostjo? Bo davčna reforma pravičneje zaokrožena?

Bodo socialne pravice, pravna varnost delavcev vredne besede pravne in socialne države? Bo delavčeva plača izraz človeka vrednega življenja in bo zajamčena plača omogočala preživetje?

Bo razvojna vizija Slovenije še naprej zgolj pobožna želja? Bodo strankarski prvaki, nekateri morda bodoči ministri, nadaljevali zvito in potuhnjeno vlogo tudi v času vladanja, v času velikih ekonomskih in socialnih transformacij, kot so jo v času koalicijskih iger, ali pa bodo vladali kot jim nalagajo ustava in zakoni?

Bo nova oblast priznavala in upoštevala iniciativo civilne družbe in javnega mnenja?

In nenazadnje, bo šel razvoj parlamentarne demokracije v smer, kjer bosta pozicija in opozicija nosili odgovornost za

svoja dejanja v parlamentu, vsaka za svoja dejanja in pred narodom skupaj?

In končno, bo življenje ljudi manj spolitizirano in bo manj političnih konfliktov? Pri tem pa ne maram, da mi kdo podtika, da zagovarjam brezkonfliktno družbo!

Delavstvo bo imelo opravka s podobnimi problemi; kako jih bodo sposobni razreševati sindikati, se samo ponuja vprašanje. **Za svobodne sindikate mi je odgovor znan. Sindikat je ali pa ga ni. Močna in strokovna zveza; avtonomni, strokovni in samostojni sindikati dejavnosti; razvejana območna mreža kot strokovni servis sindikalnim zaupnikom v podjetjih, zavodih, strokovna in ugledna sindikalna odvetniška služba, dober in hiter pretok informacij, primerna raven znanja, zaupanja vredni in sposobni kadri, demokracija znotraj organizacije, pripravljenost za dialog in sposobnost za kompromis, odgovornost za delo in pragmatična politika, finančna samostojnost in moč, taki odnosi znotraj organizacije na statutarnih in programskih izhodiščih, da ne bodo vsi hoteli igrati prve violine, ker se tako nikoli ne posreči sestaviti orkestra – to so možni elementi, da sindikat je ali pa ga ni.**

Približno tak sindikat je sposoben zaščititi delavca, mu izbriniti primerno raven socialnih in ekonomskih pravic, je zmožen na osnovi izkušnje organizirati resno in spoštovanja vredno stavko in še vrsto drugih resnih političnih in drugih potez. Sposoben je usklajevati objektivno različne interese znotraj delavstva, znotraj različnih slojev, ki bodo vsak dan bolj prepoznavni, pa tudi znotraj samih sindikatov.

Če pa tega ne bo sposoben, bo voda na mlin tistim, ki so ga že dosedaj razbijali, še bolj pa ga bodo v naprej, ker ne strankam ne delodajalcem ni pogodu močan sindikat. Še bolj pa jih moti enoten sindikat, ko trčijo interesi kapitala in dela.

Konkurenca in tekmovanje med sindikati je, in gotovo še bo, ali je to dalo prave rezultate v prid delavstva, je drugo vprašanje. **Tekmovati tako, da sindikat kontrolira sindikat in je na preži, kdaj bo naskočil drug sindikat, delodajalci pa počno, kar pa počno, gotovo ni dobro in zdravo.** Bolje je skupaj kontrolirati tretjega. No, do tega skupaj pa je dolga in križeva pot. Če se sploh kdaj konča. Bi se pa morala, vsaj na nekem minimumu sindikalizma in delavskih interesov in koristi.

Nasedanje na politične igre in politična podtikanja nekaterih sindikatov se za delavstvo ne bodo obnesla, dolgoročno pa se ne bodo izšla tudi takemu sindikatu.

Pa ni osnovni problem v tem izidu; gre za to, da vsi sindikati zaradi tega izgubljamo, da se zaradi tega topi udarnost sindikatov in sindikat izgublja na lestvici javnega mnenja, in zaupanje v organizacijo sindikatov bo zaradi tega vsak dan na resni preizkušnji.

Bolj ko nas evropski sindikati v skladu s sindikalno tradicijo in izkušnjami »učijo«, kakšni naj bomo, da bo dobro za delavce, za sindikat, bolj se nekateri trudijo, da bi bili drugačni in »izvirni«. No, vsega se gotovo ne da prenesti, se pa da veliko uporabiti. Uporabiti se da že to, da sindikat je ali pa ga ni!

ŽELEZARNE JESENICE NI VEČ – KAJ PA DELAVCI IN SINDIKAT?

Novembra lani je slovenska skupščina po mnogih zapletih sprejela vladni predlog za sanacijo Slovenskih železarn. Priča smo bili pravi medijski vojni, ki so mnoge stranke še podžigale v bližnjem času predvolilnem času. Sanacija je povzročila velike organizacijske in kadrovske spremembe in sindikat postavila pred nove in težke naloge.

Od 1. januarja 1993 jeseniške železarne ni več. Ustanovljene so tri nove družbe, in sicer Železarna Jesenice ACRONI d.o.o., Železarna Jesenice FIPROM d.o.o. in Železarna Jesenice S.E.I.K.O. d.o.o.

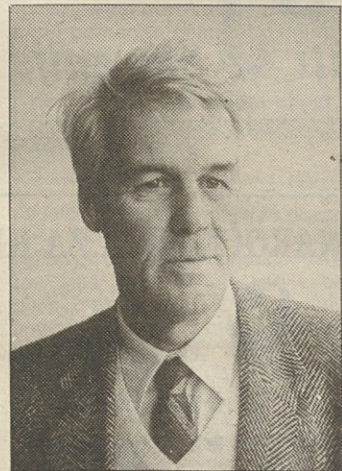
Prvi dve sta naslednji metalurškega dela, tretja, imenovana S.E.I.K.O., ki opravlja vse funkcije podjetja, pa je na ravni koncerna zadolžena za usklajevanje strategije razvoja, ekonomike in investicij.

Vse tri družbe ACRONI, FIPROM in S.E.I.K.O. neposredno upravlja koncern Slovenskih železarn s sedežem v Ljubljani. Upravni odbor jeseniške železarne je decembra sprejel sklep o novi organiziranosti in hkrati tudi ustanovil devet novih podjetij za opravljanje dejavnosti, ki v osnovnih treh niso organizirane. Ta podjetja so: Energetika, Steeltrans, Računski center, Hrast, Varning, Rentax, Siko, Poklicni reševalni servis ter Center za prestrukturiranje kadrov.

Od vseh teh novih podjetij smo že v preteklosti največ pozornosti posvečali Centru za prestrukturiranje kadrov in to počnemo tudi sedaj. Saj je predvideno, da bo center prevzel najbolj boleč del

sanacije – to so predvideni presežki delovne sile.

Število zaposlenih naj bi skrčili še za nadaljnjih 700 delavcev. Začelo se je že pred novim letom z ukinitvijo metalurškega obrata

Dušan Thaler

Gredice (Jeklarna 1). Posledica je 210 ukinitih delovnih mest.

Svobodni sindikat se ni strinjal z načinom ukinitve, pa tudi metalurški strokovnjaki niso bili enotni glede rentabilnosti poslovanja. Zaradi vseh teh dilem je svobodni sindikat od upravnega odbora zahteval revizijo poslovanja profitnega centra Gredice. Še naprej pa zahtevamo, da se od prodaja tega profitnega centra, če se bo ob reviziji dokazalo, da v sklopu Slovenskih železarn ne more rentabilno poslovati, izvede po zakonsko določenem postopku.

Ko smo v novembru lani dobili od vodstva železarne predlog ka-

drov za leto 1993, ki je predvideval obsežno skrčenje števila zaposlenih, smo ga zavrnili. Predlog je vseboval le obseg, ne pa tudi plana reševanja predvidenih tehnoloških presežkov. Svobodni sindikat je odločno povedal, da vodstvo od sindikata ne more pričakovati podpore pri reševanju kadrovskega segmenta sanacijskega programa, dokler dokument o kadrih v letu 1993 ne bo vseboval konkretnih podatkov o načinu reševanja kadrovskih presežkov.

Kaže, da je vodstvo to opozorilo vzelo zares. Na ravni koncerna Slovenskih železarn se pripravljala nov predlog, ki bo vseboval tudi dosedaj manjkajoči del. Za predlog, ki ga pripravljala vodstvo koncerna, bomo v sindikatu vztrajali, da ga podpišejo tudi vodstva družb, kar bo bolj obvezujoče in bolj odgovorno.

V naši železarni smo v nasprotju z drugimi v zadnjih dveh letih izvedli že dve fazi ugotavljanja presežnih delavcev. Na začetku leta 1991 je bilo v jeseniški železarni 5.126 delavcev, danes jih je okoli 3.800. V železarni je bil že v tistem času ustanovljen neprofitni center za prestrukturiranje kadrov, katerega osnovni namen je pomoč pri zaposlovanju presežnih delavcev.

Svobodni sindikat že dalj časa opozarja, da za učinkovito delo centra ne zadoščajo zgolj sredstva, ki naj jih prispeva država. Če želimo, da bodo lahko opravili zahtevne naloge prezaposlovanja, prekvalifikacij, usposabljanja in šolanja, ga je treba materialno in kadrovske krepiti.

Pripravili smo predlog, kje iskati dodatna sredstva za naloge centra. V mislih imamo tudi tisti del družbene lastnine, ki ob podražavljanju Slovenskih železarn ni bil podražavljen. V prvi vrsti so to železarska stanovanja. Teh je bilo v jeseniški občini preko 3.500. Jeseniški železar je leta in leta plačeval bistveno večji stanovanjski delež, kot je bil z zakonom določen. Tu so potem še objekti tako

OTROŠKE BOLEZNI KONKURENCE MED SINDIKATI

Odkar v podjetjih deluje več med seboj konkurenčnih sindikatov, je tudi pot do delavskega nezadovoljstva do stavke ali kakšne druge oblike izražanja delavskega protesta in pritiska krajša. Če nezadovoljstva delavcev ustrezno ne »artikulira« en sindikat, stori to pač drug. Morda je poleg velike gospodarske in socialne krize v Mariboru tudi to eden od razlogov, da so nekatera tamkajšnja podjetja v minulemu letu pretresale številne stavke in druge oblike delavskega protesta. S tega zornega kota je konkurenca med sindikati v podjetjih poživila sindikalno gibanje in boj za delavske pravice, ki je v sedanjem obdobju prehoda v nov gospodarski sistem še kako pomemben. Pravic delavcev v podjetjih razen sindikatov

imenovanega družbenega standarda. Zaradi izgradnje in vzdrževanja počitniških domov smo se leta in leta odpovedovali delu regresa za dopust. Obstaja pa še druga lastnina, naprimer samski domovi, kopalnice, gozdovi, zemljišča...

Zato v sindikatu vztrajamo, da se ta del premoženja prenese v upravljanje v center za prestrukturiranje kadrov. Menimo, da bo ta z novimi delovnimi mesti posredno vrnil delavcem del tistega, kar so združevali ali kako drugače prispevali od svojih osebnih dohodkov.

Nova organiziranost slovenskega železarstva bo terjala tudi nove oblike in vsebine povezovanja sindikalnega članstva. Na zadnjem srečanju, na katerem so

bili tudi predelovalci, smo se dogovorili za enotno reševanje najpomembnejših zadev na ravni koncerna. V tem trenutku sta za sindikate v Slovenskih železarnah najaktualnejši naslednji dve zadevi: pogodba za delo sindikata in pogodba za reševanje presežnih delavcev. Seveda pa bomo ves čas aktivno spremljali dogovarjanja o spremembah in dopolnitvah kolektivnih pogodb in pri tem sodelovali. Uspeh sanacijskega programa Slovenskih železarn vidimo le ob obojestranskem spoštovanju in doslednem uveljavljanju partnerskega odnosa med sindikati in vodstvi posameznih firm.

Dušan Thaler
predsednik sindikata
Železarne Jesenice

v zmoti. V podjetjih in zunaj njih so tudi pošteni in nepošteni pa pametni in nespametni funkcionarji in zaupniki različnih sindikatov. Podobno kakor nekateri politiki si tudi posamezni sindikalni zaupniki v podjetjih pridno mečejo polena pod noge, na katerih se nato na ta ali oni način spotikajo vsi zaposleni v podjetju.

Posamezni sindikalni zaupniki poskušajo nezadovoljstvo delavstva ujeti v jedra svojega sindikata tudi z bolnim radikalizmom, ki v širši demokratični javnosti kompromitira upravičene zahteve delavcev, na domačem in tujih tržiščih pa zmanjšuje ugled firme v celoti. Poskusi fizičnega obračunavanja s poslovnimi delavci, javno medsebojno zmerjanje predstavnikov različnih sindikatov in podobno zagotovo ne izboljšujejo »imidža« nobenemu sindikatu in ne podjetju, kjer se takšne reči dogajajo.

Prej kot slej pa se bo tudi v sindikalnem gibanju razvila zdrava konkurenca. Konkurenca v sindikalnem gibanju je namreč na moč podobna konkurenci med naravovarstveniki: kdor onesnažuje zrak sosedu, zamaš pričakuje, da bo sam dihjal čistega. Eni to spoznajo prej, drugi pa šele takrat, ko dobijo bronhitis. **Tomaž Kšela**

POLOŽAJ LITOSTROJČANOV SE ŠE NI POPRAVIL

Pogovor z **Marjanom Pircom**, predsednikom in **Staneom Pugeljem**, sekretarjem SKEI koncerna Litostroj sem začel z mnenjem, ustvarjenim v javnosti, da je po končani sanaciji podjetje urejeno in trdno. Vsaj za zaposlene in njihov sindikat to ne velja, sta povedala za začetek, saj so težave enake kot pred koncem prisilne poravnave.

»Na čakanju je celotna Livarna, ker Litostroj nima denarja za nakup surovin. Pred novim letom smo se z vodstvom zmenili, da livarji danes znova pridejo na delo. Prišli so in ker še vedno ni dela, so šefi Livarne našim zaupnikom predlagali prestavitve začetka dela še za en teden. Če se 18. januarja delo ne bo začelo, pa bo hudo, ne le za livarje, ampak za ves Litostroj. Denar se najhitreje obrača prav v Livarni, saj odlivki že v enem mesecu prinesejo denar.«

Tako sta sogovornika opisala trenutno najtrši oreh Litostroja in s tem tudi položaj SKEI v koncernu, ki je danes organiziran v šestih tovarnah, registriranih kot d.o.o. Pravita, da prav vsem tovarnam primanjkuje dela. Stoji tudi tovarna črpalnih naprav, saj Arabci odlašajo z naročilom, kljub temu da je Litostroj uspel na licitaciji. Tovarna turbin dela le dodelavnice posle za tujce, zlasti Avstrije.

»Ker smo v takšnem položaju, se vsak mesec dajemo za plače,« sta nadaljevala. »Tako, ko ugotovimo, da 18. ne bo plače, zahtevamo od direktorjev, da ljudem pisno pojasnijo, kdaj bo denar. Prejšnji mesec so nekatere tovarne izplačale že 15., druge pa dva dni pred novim letom. Rekli smo jim, da imamo tega dovolj in da naj holding skrbi, da bodo plače v vseh tovarnah približno na isti dan. Naš izvršni odbor SKEI je tako sklenil zato, ker smo vsak mesec imeli kje spontano stavko. Na zborih, ki so bili po začetku stavk, pa so ljudje marsikaj zahtevali in kritizirali so tudi naš sindikat.«

Povprečne plače za prvih 11 mesecev lanskega leta so v Litostroju znašale nekaj manj kot 30 tisočakov. Najnižje plače znašajo le kakšnih 15 ti-

soč, kvalificirani delavci pa dobijo le nekaj več kot 20 tisoč. Moti nas tudi nov plačilni sistem, saj zaradi njega najnižje kategorije zaposlenih zaostajajo tudi za 50 odstotkov za kolektivno pogodbo, medtem ko višje razvrščeni dobivajo skoraj sto odstotkov. Takšen položaj je nastal zaradi tega, ker so se plačni razporedi povečali od 1:3,5 na 1:6,8.«

Litostroj pa ne pozna problemov, ki pestijo delavce v številnih podjetjih. Pri njih sta izven kolektivne pogodbe plačana le Jože Duhovnik, predsednik holdinga in njegov namestnik Viljem Mak. Višine njune plače pa sogovornika ne poznata, kljub temu, da sta

zanjo večkrat spraševala. Vodstvo koncerna pa zaposluje tudi nekaj zunanjih sodelavcev, ki so za svoje storitve menda zelo dobro plačani.

Točnost podatkov o nizkih plačah dokazujejo tudi prošnje za denarno pomoč, ki jih delavci naslavljajo svojemu sindikatu. Po Pirčevih podatkih dobi vsak mesec več 10 prosilcev pomoči sindikata svojega podjetja. Še enkrat toliko prosilcev pa dobi pomoč od območne organizacije ZSSS v Ljubljani.

Število zaposlenih litostrojčanov se je po letu 1988, ko jih je bilo skoraj 5 tisoč, zdaj prepolovilo, saj jih je le še 2.400. SKEI v podjetju ima 1680 članov, konkurenčna Negodvis-

nost pa le 228, kljub temu da ji predseduje France Tomšič, njihov bivši sodelavec. Pirc in Pugelj pravita, da je Litostroj delavce odpustil kulturno. Tisti, ki so bili na prvem spi-

sku presežnih delavcev, spomladi 1991, so po zaslugi SKEI dobili celo večjo zaščito, kot jo je dajal zakon. Takrat so 60 odvečnim zagotovili premetitev znotraj Litostroja,

prešolali so sto ljudi, ki zdaj ponovno delajo. SKEI je dosegel tudi zaščito starejših delavcev in mater samohranilk z otroki do 18. leta starosti. Probleme so imeli le z višino denarnih nadomestil, saj so bile plače v Litostroju izjemno nizke in so številni dobivali le zajamčene OD.

»Takšno odpovedovanje delavcev je posledica sindikalnega soglasja s poslovdstvom glede izvedbe prisilne poravnave z dolžniki Litostroja. Zdaj ko je ta poravnava končana, pa ni nič boljše,« pravita Pirc in Pugelj.

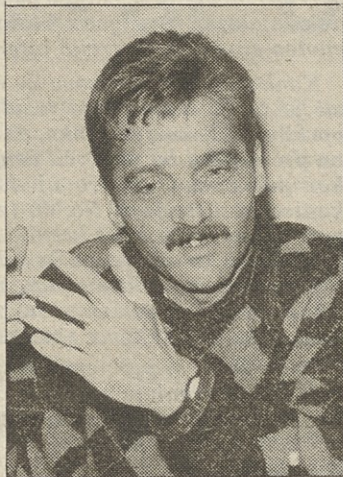
»Litostrojčani smo 40 let gradili tovarno in njene spremljajoče objekte. Sedanje vodstvo je prodalo to, kar smo mi ustvarjali, to so: stanovanja, počitniški domovi in tudi naša srednja šola,« pravijo številni delavci.

Pirc in Pugelj ne soglašata s tistimi, ki Jožeta Duhovnika kritizirajo, češ da s svojo ekipo za Litostroj ni naredil ničesar. Očitata pa mu zlasti način upravljanja koncerna in njegovih delov. Vse upravne odbore tovarne vodi dr. Jože Duhovnik ali njegov namestnik. Duhovnik pravzaprav o vsem odloča sam. »To je mogoče celo dobro,« dodaja Pirc, »slobo pa je, ker se spušča v vse podrobnosti in tudi v kosca, če trava ne pada le na desno, ampak tudi na levo. In če se oglasim na kakšni seji upravnega odbora in z njim polemiziram, je to zelo narobe, saj edini govorim drugače kot Jože Duhovnik. Zato se lahko z njim pogovorim le v njegovi pisarni. V statutu koncerna Litostroj pa piše, da je zapisnik seje upravnega odbora poslovna tajnost in v teh razmerah je težko opravljati sindikalno poslanstvo,« zaključuje Marjan Pirc.

IO SKEI Litostroja je v tem položaju sklenil, da ne pristaja več na dosedanji sporazum s poslovdstvom koncerna. Od Jožeta Duhovnika zahtevajo, naj bodo plače na plačilni dan, to je 18. v mesecu. Če to ni mogoče, naj direktorji tovarn dajo delavcem stvarna zagotovila o možnosti za izplačilo. Holding, ki vodi koncern, naj uravnava izplačila na približno isti dan. Če te zahteve ne bodo izpolnjene, bo SKEI Litostroja napovedal splošno stavko v vseh delih koncerna. In če grožnja ne bo zalegla, jo bo tudi izvedel.

Med pogovorom je na naslov Marjana Pirca prispelo tudi pismo Jožeta Duhovnika. Objavljamo ga v posebnem okvirju. Pismo kaže, da bo odpoved splošne KP za gospodarstvo povzročila težave tudi sindikalistom v številnih podjetjih.

Franček Kavčič

Marjan Pirc

Stane Pugelj

Najprej plače gospodarstvu, potem državnim uslužbencem

Prestrukturiranje in sanacija potekata v večini industrijskih podjetij že dve leti. Veliko je bilo že narejeno, težji del tega procesa pa je pred nami. Prav zato, ker delavci v teh podjetjih že dve leti nosijo breme teh procesov, ne morejo več prenašati diskriminacijskega odnosa oblasti do njihove usode. Kako se počuti delavec v industriji, in to od najnižje plačanega čistilca do doktorjev znanosti v razvojnih birojih, ko vsakodnevno poslušata tarnanje zaposlenih v službah splošne in skupne porabe, ki stalno zahtevajo več in več in pa 100-odstotno izpolnjevanje kolektivnih pogodb! Ali se je kdo od odgovornih kdaj zamislil, da je v industriji na desetine podjetij, kjer se kolektivna pogodba izpolnjuje samo 50- do 70-odstotno in da se gledano globalno kolektivna pogodba za celotno gospodarstvo v povprečju izpolnjuje samo približno 80-odstotno. Po kolektivnih pogodbah naj bi se OD v industriji izplačevali do 18. v mesecu, a število podjetij, kjer je izplačilo pozneje, se iz meseca v mesec veča. Marsikje izplačila kasni tudi dva meseca in več. Prav iz tega razloga so zahteve zdravstva, uprave, železničarjev... in nenazadnje tudi naših policajev skrajno problematične. Iz zgoraj navedenih razlogov bi se kolektivne pogodbe za negospodarstvo lahko izpolnjevale samo do ravni povprečja v gospodarstvu, saj se v gospodarstvu »dela« novi denar. In če se v tovarni »novega dohodka« v povprečju ne morejo izplačevati višje meze od 80% po kolektivni pogodbi, potem so tudi vse zahteve delavcev v takimenovani družbeni nadgradnji nelegitimne, in sicer zato, ker iz gospodarstva ne pride dovolj svežega denarja. Naša družbena nadgradnja mora seveda imeti OD vedno izplačane v roku, in to seveda od 1. do 10. v mesecu. Bognečaj, da bi izplačilo kasnilo, kakšen bi to bil halo. Predlagamo, da po dolgih letih te datume izplačil OD zamenjamo, in to tako, da bodo delavci v gospodarstvu prejeli OD za pretekli mesec od 12. do 18. v mesecu, vse državne službe, ki od tega gospodarstva prav lepo živijo, pa od 18. do 25. v mesecu.

Zaradi zgoraj navedenih dejstev predlagamo, da se takoj na novo definira tarifni del kolektivne pogodbe tako za gospodarstvo kot negospodarstvo in da se ob tem tudi dejansko upoštevajo težavnejše razmere delavcev, ki se vsakodnevno srečujejo s svetovno konkurenco, s strahom za delovno mesto... Predlagamo tudi, da se obveznosti industrijskih podjetij zmanjšajo vsaj na evropsko raven. Mislimo, da so te naše zahteve še toliko bolj legitimne, saj pri nas še leta ne bo pravega tržnega gospodarstva in pravega trga delovne sile. Ko bomo to imeli, bodo seveda takšna javna pisma nepotrebna in bi celo dišala po znanih zahtevah po uravnalovki in enakih želodeh. Dokler pa takih urejenih razmer ni, to pismo štejem za dobronamerno in vsem Slovencem v premislek. Če hočemo samostojno in lastno državo, moramo zanj vsi skupaj tudi kaj narediti.

Poudarki iz pisma izvršnega odbora sindikata SKEI - Litostroj slovenski vladi in javnosti

Spoštovani gospod predsednik!

Danes sem prejel pismo predsednika upravnega odbora Podjetja Litostroj Holding g. Antona Matjašiča, dipl.ing. S pismom predsednik upravnega odbora daje pobudo, da se kolektivno pogodbo za koncern Litostroj s 1. januarjem 1993 ne prične izvajati, kot je bilo dogovorjeno na 7. redni seji upravnega odbora Podjetja Litostroj Holding, d.d., ki je bila 30. julija 1992. Razlog pobude pa je v tem, da je Gospodarska zbornica Slovenije odstopila od kolektivne pogodbe. Gospod Matjašič v istem pismu predlaga, da v Litostroju ponovno pričnemo s pogajanjem med vsemi tremi sindikati na eni strani in med vodstvom koncerna na drugi strani in sicer katera določila bodo veljala s 1.1.1993 in od katerih bi obe pogajalski strani odstopili.

Glede na nastalo situacijo predlagam, da se v Koncernu Litostroj ponovno prične s pogajanjem med sindikatom in vodstvom.

Predlagam, da se s pogajanjem prične takoj.

S spoštovanjem!

Koncern Litostroj
Predsednik
dr. Jože Duhovnik, dipl.ing.

Svobodni Sindikati Slovenije

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila - Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje - Prenehanje potreb po delavcih - Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev - varstvo pravic delavcev - Varstvo pri delu - Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo - Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija - vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki - Kritična raven - Evropske cene in balkanske plače - Izhodiščni osebni dohodki - Kaj ve in misli vlada - Načrtovanje najnižje osnovne plače - Konkretni predlogi - Podcenjeno znanje - Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji - Spremembe pogojev za upokojevanje - Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni - Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 500 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE - PRIROČNIKE

Pri Enotnost Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklono naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Nova del. zakon.
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Nova ureditev...
..... izv. ● Delavci in uprav.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Zig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah - priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

PRODAJA NA OBROKE

VIP
§

Prodaja na obroke je posebna oblika prodaje, kjer prodajalec izroči blago, še preden je kupnina v celoti plačana, kupec pa se zaveže, da jo bo plačal v obdobjih v določenih časovnih presledkih. Ker je ponudba industrijskih izdelkov zaradi visoke produktivnosti v razvitih državah zelo hitro naraščala, so se prodajalci v želji, da bi čim več prodali, zadovoljili tudi z odloženim plačilom. Ker so na ta način marsikateri potrošnik prepričani, da je sklenil pogodbo za velike vsote ali za več izdelkov, čeprav za take nakupe ni bil finančno sposoben, so zakonodajalci v večini teh držav postavili zakonska določila, ki varujejo lahkomišelnih kupce pred preveliko zadolžitvijo. V ta namen služi predvsem določba, ki dopušča kupcu, da v kratkem času, ko lahko premisli o posledicah svoje odločitve, odstopi od že sklenjene pogodbe. Tudi pri nas zakon o obligacijskih razmerjih vsebuje določbe za varstvo kupcev, ki kupujejo na kredit. Določbe pa veljajo le za premične stvari (ne za zemljišča ali hiše) in če je kupec posameznik (ne pravna oseba).

V našem zakonu so v členih od 542 do 551 zajeta pravila za prodajo na obroke, ki so obvezna za vse pogodbe in jih ni mogoče izključiti.

Pogodba mora biti zapisana in mora vsebovati:

- opis stvari,
- ceno, ki velja za nakup v gotovini,
- skupni znesek vseh obročnih odplačil in tudi že plačanih zneskov,
- posamezni obrok,
- število obrokov,
- roki plačila.

Prav tako mora vsaka pogodba vsebovati določilo, da lahko kupec odstopi od pogodbe, če to pisno sporoči prodajalcu v 3 dneh po podpisu pogodbe. Zakon izrecno pravi, da se tej pravici kupec ne more odpovedati. Na ta način je zavarovan kupec, da ga pogodbeno močnejša stranka - prodajalec ne bi zaradi obljubljenih ugodnosti (prevzem izdelka še preden je v celoti plačan) prisilil, da se odpove svoji pravici.

POGODBA MORA BITI ZAPISANA IN MORA VSEBOVATI:

- opis stvari,
- ceno, ki velja za nakup v gotovini,
- skupni znesek vseh obročnih odplačil in tudi že plačanih zneskov,
- posamezni obrok,
- število obrokov,
- roki plačila.

Kupec lahko kadarkoli naenkrat plača ostanek kupnine in sicer brez obračunavanja obresti za ta del in brez stroškov. Če je v pogodbi določeno nasprotno, se pravi, da kupec ne more plačati v enkratnem znesku preostali del kupnine ali da je dolžan plačati obresti in stroške, je tako pogodbeno določilo po zakonu nično, se pravi, da ga prodajalec ne more sodno uveljaviti, oz. kupec lahko v primeru spora zahteva, da prodajalec pravilno obračuna preostali del kupnine.

Ker je prodajalec že izročil stvar, kupnina pa še ni prejel, mora zakon tudi prodajalcu nuditi zadostno varstvo. Začetni obrok je za prodajalca zelo pomemben, ker lahko v primeru

neplačila sklepa, da kupec ni soliden in da bo imel težave s celotnim plačilom. Prav zato mu zakon daje pravico, da lahko pogodbo razdre, če je kupec v zamudi s prvim obrokom. Da pa ne bi bil položaj kupca preveč otežen (ponavadi so si prodajalci izgovorili celo pravico, da v primeru nerednega plačevanja obdržijo že plačane obroke in zahtevajo še vrnitev stvari oz. razdrejo pogodbo), zakonodajalec pravice prodajalca pri nerednem plačevanju omejuje.

Prodajalec lahko razdre pogodbo v naslednjih primerih:

- če kupec zamudi s prvim, začetnim obrokom,
- če po plačilu začetnega obroka zamudi s plačilom najmanj dveh obrokov, ki pa skupaj pomenita najmanj osmino kupnine,
- izjemoma pa tudi, če kupec zamudi s plačilom enega obroka, če niso predvideni več kot štirje obroki.

V nobenem drugem primeru zamude plačil prodajalec nima pravice razdre pogodbo.

Seveda pa lahko prodajalec, ki želi pogodbo obdržati v veljavi, čeprav je kupec v zamudi s plačilom,

namesto razdrta pogodbe od kupca zahteva plačilo celotne preostale kupnine. V tem primeru mora kupcu pustiti **datoten 15-dnevni rok za plačilo**.

Prodajalec ne sme zahtevati od kupca, ki je zamudil s plačilom kakš-

PRODAJALEC LAHKO RAZDRE POGODBO V NASLEDNJIH PRIMERIH:

- če kupec zamudi s prvim, začetnim obrokom,
- če po plačilu začetnega obroka zamudi s plačilom najmanj dveh obrokov, ki pa skupaj pomenita najmanj osmino kupnine,
- izjemoma pa tudi, če kupec zamudi s plačilom enega obroka, če niso predvideni več kot štirje obroki.

nega obroka, da mu plača še pogodbeno kazen. Prav tako je ne sme zahtevati pri razvezi pogodbe. Če bi bila taka določba zapisana v pogodbi, se šteje za nično in ostanje pogodba v veljavi, kot da ne bi bila zapisana.

Se eno možnost daje zakon kupcu, če zaradi finančnih težav ne more pravočasno plačevati obrokov. Če gre za opravičljive okoliščine, lahko sodišče na zahtevo kupca podaljša roke za plačilo zamujenih obrokov. Poleg opravičljivih okoliščin, o čemer presodi sodišče, morata biti izpolnjena še dva pogoja, da sme sodišče podaljšati odplačilni rok. Kupec mora dati zavarovanje, da bo kupnino plačal, in s podaljšanjem rokov prodajalec ne sme trpeti škode. Tudi tu sodišče odloča na podlagi sodnega preudarka.

Če se pogodba razdre (ker se kupec v treh dneh premisli ali ker to zahteva prodajalec zaradi zamude

obrokov), potem morata stranki vrniti, kar sta prejeli:

1. prodajalec mora vrniti kupcu:
 - prejete obroke z zakonitimi obrestmi od dneva, ko jih je prejel,
 - stroške, ki jih je imel za stvar;
2. kupec mora vrniti prodajalcu:
 - stvar v stanju, kot jo je prejel,
 - plačati za njeno uporabo vse do razveze pogodbe.

Da bi se varstvo potrošnikov v primeru obročne prodaje tudi v praksi izvajalo, je zakonodajalec določil, da so določbe v pogodbah, ki so za kupca manj ugodne od zakonskih, nične. Torej prodajalec ne more izkoristiti svojega položaja pogodbeno močnejše stranke in s pogodbo omejiti pravice kupca, ki mu jih daje zakon. Taka določila ne veljajo in se pogodba izpolni, kot da niso bila zapisana. Dovoljeno je le določilo o pridružitvi lastninske pravice, kar pomeni, da je stvar še vedno v lasti prodajalca, čeprav jo je že izročil kupcu. Če je medtem bila uničena (npr. omara je zgorela v požaru), gre to v breme kupca, se pravi, da jo je dolžan plačati, čeprav pravno še ni bila njegova last.

Ta določila zakona o obligacijskih razmerjih veljajo tudi za druga pogodbeno razmerja, katerih vsebina je enaka prodaji na obroke.

Zakon izrecno omenja uporabo teh določil za t.i. leasing pogodbe in financiran kup, kot smo omenili že v uvodu. Da boste poznali svoje pravice tudi v teh pogodbenih razmerjih, naj kratko opišemo značilnosti omenjenih pogodb.

LEASING POGODBA je pogodba, s katero prodajalec da v zakup stvar, zakupnik pa določen čas plačuje za zakupnino. Značilno za to pogodbo je,

ČE SE POGODBA RAZVEŽE:

1. **PRODAJALEC MORA VRNITI KUPCU:**
 - prejete obroke z zakonitimi obrestmi od dneva, ko jih je prejel,
 - stroške ki jih je imel za stvar;
2. **KUPEC MORA VRNITI PRODAJALCU:**
 - stvar v stanju, kot jo je prejel,
 - plačati za njeno uporabo vse do razveze pogodbe.

da se v zakup dana stvar izčrpuje, tako da je po končani uporabi v veliki meri že iztrošena in prodajalec nima interesa do vrnitve stvari. Zato je v pogodbi ponavadi določba, da postane stvar zakupnikova (oz. kupčeva) ali pa da jo lahko za nizko ceno odkupi, saj je bila cena v bistvu že plačana v obrokih za uporabo (rabnina). Rabnina namreč obsega tudi amortizacijske stroške. Mnogi potrošniki pa ne vedo, da je dolžnost prodajalca, da nosi redne stroške za vzdrževanje stvari.

FINANCIRAN KUP je v bistvu posojilna pogodba, ki je povezana s kupno. Banka v sporazumu s prodajalcem odobri posojilo kupcu za nakup določene stvari. Kupec je nato dolžan plačevati obroke banki namesto prodajalcu, vendar v skladu s pogodbo, ki jo je sklenil s prodajalcem. ♦

Živa Drol-Novak

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 2

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na telefon (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 - Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Počitniška hišica v Bohinju** opremljena za 6 oseb, tri spalnice, kopalnica, WC, dnevni prostor, kuhinja, ograjen vrt, garaža. Cena 45 DEM. Najmanj 3-dnevni termini do 21. januarja. Občasno je možno najeti dve hišici.

2. **Apartma na Pokljuki** - za 4 osebe, v celoti opremljen. Cena 35 DEM na dan v tolarski protivrednosti. Termin do 23. januarja.

3. **Garsonjera v Kranjski Gori** - v celoti opremljena za 4 osebe, termini do 28. januarja. Cena 32 DEM na dan.

4. **Apartment na Rogli** - opremljeni za 4 osebe: bivalni prostor, kuhinja, spalnica, predprostor. Cena 42 DEM. Termin do 23. januarja.

5. **Apartment na Kopah** - opremljeni za 4 osebe: bivalni del, kuhinja in TWC. Cena 32 DEM.

6. **Hišice na Veliki planini** - za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije. Za vzdušje poskrbi plinska razsvetljava in kamin na trda goriva. Cena 40 DEM v tolarski protivrednosti. Termin po 8. februarju.

7. **Apartment Kaninska vas** - za 4 osebe, v celoti opremljeni, termini do 21. januarja. Cena 35 DEM v tolarski protivrednosti.

8. **Apartment na Pokljuki** - dvoposteljni in štiriposteljni z opremljeno kuhinjo, kopalnico, dnevnim prostorom. Prosti sedemdnevni termin do 20. januarja. Cene v sezoni 24 oz. 40 DEM, zunaj sezone pa 18 oz. 30 DEM v tolarski protivrednosti. Pokličite (061) 211-415, g. Ivan Dremelj.

Zdravilišča

1. **Hišica v Termah Čatež** - opremljena za 5 oseb: spalnica, dnevni prostor s kuhinjsko nišo, kopalnica. Cena 42 DEM, vključuje kopalniške karte.

2. **Apartment v Atomskih Toplicah** - opremljen za 4 osebe. Cena 42 DEM - vključuje kopalniške karte.

Morje

1. **Trisobno stanovanje v Novigradu**. Cena 27 DEM na dan.

2. **Enosobno stanovanje v Barbarigi** - trmini po dogovoru. Cena 21 DEM na dan.

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 1. 1993 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revalorizacijska stopnja za januar 1993 znaša 1,1% mesečno, preračunano na letni nivo 13,78%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLARSKO DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
- vezava sredstev na odpoklic	0,66%—0,72%	8,07%—8,84%
- vezava sredstev nad 1 mesec	1,18%—1,51%	14,90%—19,49%
- vezava sredstev nad 2 meseca	1,51%—1,67%	19,49%—21,76%
- vezava sredstev nad 3 mesece	1,67%—1,75%	21,76%—22,90%
- vezava sredstev nad 6 mesecev	1,75%—1,91%	22,90%—25,18%
- vezava sredstev nad 12 mesecev	1,91%—2,07%	25,18%—27,45%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:	MESEČNE	LETNE
- do 10.000,00 SIT	1,59%	20,60%
- od 10.001,00 SIT do 50.000,00 SIT	1,67%	21,76%
- nad 50.001,00 SIT	1,75%	22,90%

KREDITNA PONUDBA:

- **Kratkoročni krediti privatnim osebam:**
z rokom vračila 6 mes. 3,70% 54,00%

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

- kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	3,03%—3,70%	42,50%—53,63%
---	-------------	---------------

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE! NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

Smučanje med šolskimi počitnicami

1. **Smučanje v Italiji** - Formi di Sopra ali Civetti - termini od 25. januarja do 6. februarja; odhod vsako soboto. Informacije in prijave na telefon (061) 312-185.

2. **Počitniški dom v Bohinjski Bistrici** - tri - ali štiriposteljne sobe, etažni TWC, neposredno ob smučišču Kobla. Cene polnega penziona 31 DEM, polpenziona 26 DEM. Možni tri - ali sedemdnevni termini od 30. januarja do 8. februarja. Otroci do 12. leta imajo 30% popusta. Posebna ponudba za šole v naravi - možno do 40 oseb.

B. PRODAMO ALI ZAMENJAMO

1. **Večji športno-rekreacijski kompleks** z bazenom 19 x 25 m, dvema tenis igriščema, gostiščem in avto campom za 50 prikolic prodamo, vključimo v skupno delniško družbo ali damo v najem. Informacije na Atrisu.

2. **Večje počitniško hišo** v neposredni bližini Ljubljane - 20 km z okrog 100m stanovanjske površine in okrog 400m zemljišča prodamo. Cena okrog 180.000 DEM.

C. IŠČEMO POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI

Lastnike počitniških zmogljivosti v Bohinju, Kranjski Gori ali na Rogli vabimo, da proste termine za šolske počitnice ponudijo Borzi sindikalnega turizma. Šolske počitnice bodo: Ljubljana in Maribor od 30. januarja do 8. februarja, druge regije od 23. do 31. januarja.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije zahtevamo takojšnje plačilo celotnega zneska. Pri odpovedi več kot 10 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico.

Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 10 dni pred začetkom potovanja.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

Obrestna posojila so roparstvo pod videzom pomoči.

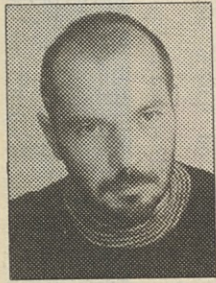
Ambrozij

Vsak top, ki ga izdelamo, vsaka vojna ladja, ki jo splavimo, vsaka raketa, ki jo izstrelimo, je v končni posledici kraja iz žepov tistih, ki nimajo kaj jesti.

Dwight Eisenhower

Tistega, ki se je obogatil v letu dni, bi bilo treba obesiti pred dvanajstimi meseci.

Latinski pregovor

Piše: Franci Krizanic

Kaj vpliva na zaposlovanje

Potrebe po delu so odvisne od tega, ali in koliko delo koristi v produkcijskem procesu. Na to pa vpliva obseg kapitala, povpraševanj oziroma pričakovani produkt, tehnologija in njene spremembe ter plače. Na ponudbo dela vpliva korist, ki jo imajo delavci od zasluzka, ta pa je odvisna od višine plač, potreb prebivalstva ter od demografskih faktorjev. Dejanska zaposlenost je rezultanta ponudbe in povpraševanja po delu v danih institucionalnih okoliščinah.

Za počebanje obsega produkcije potrebujejo podjetja (ob dani tehnologiji) več dela. Zato vpliva naraščanje produkcije tudi na povečevanje števila zaposlenih. Vpliv produkcije na zaposlovanje ima določene meje:

Zaradi zakona padajočih donosov dosega vsaka dodatna enota dela (ob danem kapitalu, po določeni točki pa tudi ob proporcionalnem povečanju dela in kapitala) manjše rezultate kot prejšnja. Nasprotno (na intervalu, za katerega veljajo padajoči donosi) velja za zmanjševanje potreb po delu.

Podjetja zaposlujejo zaradi pričakovanega obsega produkcije. Pri dejanskem upadanju produkcije najprej zmanjšujejo delovni čas (prisilni dopusti, ipd.) in produktivnost ter šele na koncu samo zaposlenosti. Opuščanje in ponovno zaposlovanje delavcev predstavlja strošek (zaradi časa, potrebnega za uvajanje novih delavcev), ki vpliva na odločitev podjetja v dilemi med začasnim znižanjem produktivnosti ter zmanjšanjem števila zaposlenih. Kadar podjetje pričakuje ponovno povečanje povpraševanja ter možnosti rasti produkcije, ne znižuje zaposlenosti, vendar pa je nato po dejanski rasti proizvodnje tudi ne povečuje.

Pri vplivu upadanja produkcije in zmanjševanje števila zaposlenih so pomembne tudi institucionalne okoliščine, v katerih je odpuščanje delavcev bolj ali manj omejeno.

Zaradi vsega tega je vpliv upadajočega produkta na zaposlenost različen (manjši) od vpliva rastočega. Vendar pa tudi ta razlika ni stalna. Spreminja se s časom (zaradi sprememb gospodarskega optimizma ter institucionalnih okoliščin), odvisna pa je tudi od posebnosti posameznih gospodarskih dejavnosti (tam kjer je potrebno več delovnih izkušenj, je strošek zniževanja zaposlenosti višji kot drugod).

Povečevanje kapitala vpliva na večje ali manjše potrebe po delu. Ta povezava je odvisna od zakona padajočih donosov dela in kapitala. Od neke točke naprej je dodaten kapital mogoče angažirati le od dodatnem delu in obratno. Ker je v Sloveniji dandanes kapital relativno redek, delo pa obilen produkcijski faktor, je kapital v glavnem (razen pri nekaterih sektorjih z večjim vplivom naravnih danosti) pogoj za zaposlovanje. Naraščanje kapitala torej v glavnem vpliva na povečevanje zaposlenosti.

Delo koristi v produkcijskem procesu do točke, v kateri je produktivnost novo zaposlenega delavca (ki se zaradi omejenega zakona padajočih donosov za vsako dodatno enoto dela zmanjšuje) enaka realni plači. Po tem sklepu je povezava med rastjo realnih plač in zaposlovanjem negativna. Višje kot so realne plače, manj delavcev se splača zaposliti. Kadar pa zaradi povečevanja kapitala ali izboljševanja tehnologije produktivnost dela narašča, se povečujejo tudi potrebe po delu. V tem primeru realno povečevanje plač ne vodi v zmanjšanje zaposlenosti, pač pa spodbuja ponudbo dela ter vpliva na večje število zaposlenih. Na povezavo med dinamiko plač in zaposlenosti vplivajo tudi druge okoliščine, kot so: monetarna politika, pričakovana inflacija in podražitve surovin. Zaradi vsega tega je vpliv plač na zaposlenost različen po sektorjih, obdobjih in območjih.

Na zaposlovanje vplivajo tudi demografski, socialni ter institucionalni faktorji, pa tudi spreminjanje tehnologije. Naraščanje prebivalstva vodi v povečevanje povpraševanja in produkta, v okviru danih institucionalnih okoliščin (na primer socialistična organiziranost družbe) pa povzroča tudi neposreden pritisk na povečevanje števila zaposlenih. Podobni so rezultati spreminjanja družbenih odnosov in vstopanja novih socialnih skupin v delovno silo. Tehnološki napredek ob danem kapitalu potrebuje po delu povečuje, zmanjšuje ali pa na njihovo spremembo ne vpliva. V tej zvezi govorimo o kapitalsko varčnem, delovno varčnem in nevtralnem tehnološkem napredku.

Dr. Emil Rojč

Kariera kot spreminjanje Podjetništvo in razvoj kadrov

Podjetniške razvojne zasnove v razvitih državah že od sredine sedemdesetih let ne gradijo več na novih tehnologijah kot osnovnem spodbujevalcu razvoja, ampak predvsem na kadrih. To postavlja v ospredje skrb za razvoj človeških potencialov, za uveljavljanje različnih sistemov in metodologij razvoja kadrov ter modelov planiranja karier sodelavcev. Po tej poti je mogoče spodbuditi načrtovanje osebnega strokovnega razvoja do zgornjih meja posameznikove zmoglosti. Z načrtovanjem karier je mogoče sodelavcem približati možnosti razvoja njihove poklicne poti in jih usmerjati k delu, v katerem bodo najuspešnejši. Zadovoljstvo pri delu pa je močan vzvod sproščanja človekove ustvarjalnosti.

Želja in namen avtorja te brošure sta bila, skrajšati poti iskanja in uveljavljanja novih prijemov v kadrovske dejavnosti naših podjetij. Zato v njej seznanja s konkretnimi metodološkimi pripomočki. Poslovodstva in strokovne kadrovske službe v podjetjih jih bodo skladno s svojo poslovno filozofijo in kadrovske razvojno strategijo lahko prilagodili svojim potrebam in pričakovanjem.

Priročnik je izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4. Cena priročnika je 850 SIT.

NELIKVIDNOST – TRDNA KAKOR KAMEN, KOST

Kljub določenim znakom, da je obdobje najhujše recesije mimo, so likvidnostni problemi, s katerimi se gospodarstvo ubada zadnji dve leti, še vedno tu in v zadnji polovici leta celo hujši kot prej. Tako opozarja SDK v »Aktualni temi« svoje zadnje mesečne publikacije »Tekoči gospodarski pregled, december 92«, ki je izšla te dni. Pripominja pa tudi, da podaljševanje moratorija na stečaje otežuje prestrukturiranje in sanacijo gospodarstva in podpira divjo prestrukturiranje in sanacijo gospodarstva. Med drugimi bi bilo treba začeti postopno prijavljati sodišču podjetja, ki so zrela za stečaj in ki niso vključena v program pomoči prestrukturiranja in sanacije podjetij, ki ga izvaja Sklad za razvoj. Podjetja, ki nimajo družbenega kapitala in niso obremenjena s preteklim gospodarjenjem, pa so nelikvidna, in taka, ki jih lastniki

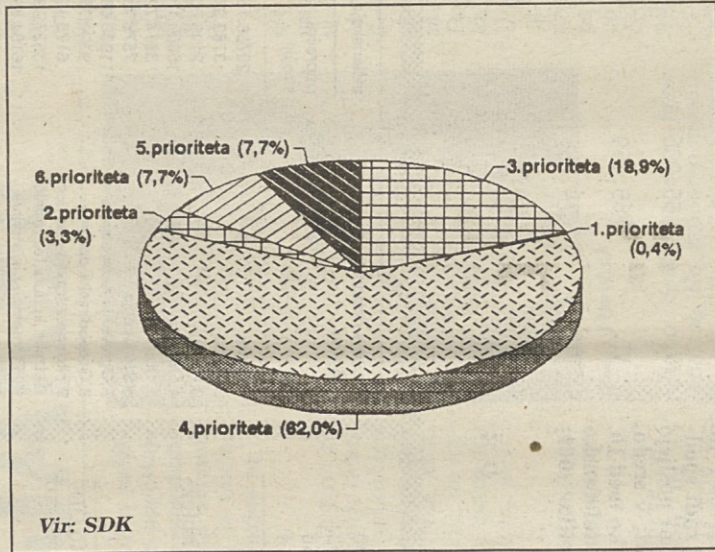
blokiranim žiro računom pa se je v enajstih mesecih lanskega leta več kakor podvojilo. Leta 1991 je imelo v povprečju vsak mesec več kakor pet dni blokiran žiro račun 793 podjetij, za letošnjih 11 mesecev pa je ta podatek zrasel na 1530 podjetij. Tudi količina blokiranih sredstev se je letos močno povečala: lani je bilo v povprečju blokiranih na mesec po 361 milijonov mark, letos pa 470, s tem da je bilo v zadnjih petih mesecih, razen v septembru, ko je že kazalo na umirjanje tega problema, blokiranih več kakor 600 milijonov mark sredstev. Zaposlenih pa je bilo v blokiranih podjetjih letos manj kakor lani. Vzrok je v tem, da se je število zaposlenih precej zmanjšalo, blokiranih pa je bilo tudi veliko zasebnih podjetij, ki nimajo zaposlenih delavcev. V negospodarstvu je bila nelikvidnost manj pereča: bilo je

jev, kovinskopredelovalni industriji, železniškem prometu in strojni industriji je zaposlena tretjina vseh delavcev v podjetjih, ki so v novembru imela blokiran žiro račun.

Moratorij na vlaganje prijav za uvedbo stečajnega postopka še vedno ni ukinjen, SDK pa seveda redno registrira podjetja, ki bi jih morala po zakonu o finančnem poslovanju prijaviti sodišču za začetek stečajnega postopka. Od uvedbe moratorija julija 1991 do konca novembra lanskega leta je SDK registrirala 1212 »zrelih« podjetij, v katerih je bilo zaposlenih 115.782 delavcev. Med njimi je bilo 778 zasebnih podjetij, ki so imela skupno 1709 zaposlenih delavcev, ali 1,5% od skupnega števila delavcev pri »zrelih« podjetjih. Od navedenega skupnega števila zrelih podjetij je v minulem novembru izpolnilo pogoje za

ta zakonodaja ne dohaja več družbenoekonomskega razvoja (pripravljen je sicer osnutek novega zakona o prisilni poravnavi in stečaju, op.p.). Podaljševanje moratorija otežuje prestrukturiranje in sanacijo gospodarstva in podpira divjo privatizacijo.

SDK je že proti koncu minulega oktobra predlagala vladi, naj ne bi več odlagali prijav za uvedbo stečajnega postopka zasebnih podjetij brez zaposlenih, ki imajo najpogosteje blokiran žiro račun iz akceptiranih nalogov svojim upnikom, vnovčenih sodnih sklepov in odločb ter neporavnanih obveznosti za davke in prispevke. Med njimi je precej takih, ki so blokirana zaradi spekulativnih namenov lastnikov. SDK je zaradi prepričanja, da je treba taka podjetja obravnavati drugače kakor tista, ki poslujejo pretežno z družbenim kapitalom,

Vir: SDK

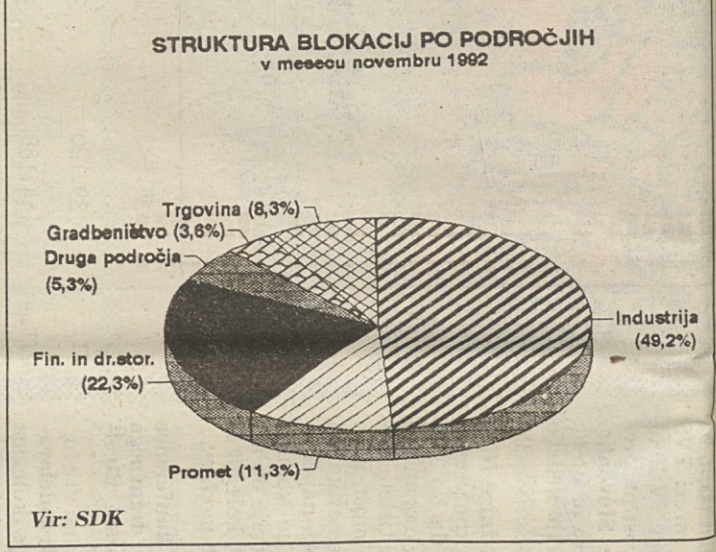
iz spekulativnih razlogov puščajo v blokadi, SDK tako že prijavlja za stečajni postopek. Do konca novembra je prijavila 411 zasebnih podjetij, ki nimajo zaposlenih, za stečajni postopek.

Nelikvidnost v gospodarstvu se je lani v drugi polovici leta močno povečala, število podjetij z več kakor pet dni

sicer več pravnih oseb z blokiranimi žiro računi, toda skupni povprečni znesek blokiranih sredstev je bil za polovico nižji kakor lani in tudi število zaposlenih v takih podjetjih je bilo le polovično glede na leto 1991.

Novembrski podatki, zadnji, ki jih je zajela »Aktualna tema«, so zaskrbljujoči, čeprav je bilo opaziti, glede na oktobrska gibanja, rahlo izboljšanje, tako glede blokiranega vsote (600 milijonov proti 604 milijonov mark v oktobru), kakor glede zaposlenih (32,3% delavcev dela v blokiranih podjetjih, oktobra pa 35,9%). V gospodarstvu je imelo v novembru več kakor pet dni blokiran žiro račun 1908 podjetij, v katerih je bilo zaposlenih 169.141 delavcev. Povprečno pa je bilo blokiranih na dan 600 milijonov mark ali 35,7 milijarde tolarjev. Toda: slabe tri četrte tega zneska je imelo skupaj le 67 podjetij, ki so imela v povprečju blokiranih več kakor 100 milijonov tolarjev. 970 podjetij pa je imelo blokiranih manj kakor milijon tolarjev. Med blokiranimi podjetji je več kakor polovica zasebnih (1088), večina teh (793) pa nima nobenega zaposlenega, pa tudi blokirana sredstva predstavljajo v skupni blokirani vsoti manj kakor 80 odstotkov.

Polovico celotnega novembrskega zneska blokacij gospodarstva je imelo 590 podjetij iz industrije in rudarstva, preko 17,5 milijarde tolarjev, kar pomeni, da kar vsak drugi zaposleni v industriji in rudarstvu dela v podjetju z likvidnostnimi težavami. Če pogledamo še podrobneje: v samo štirih dejavnostih, proizvodnji električnih stro-

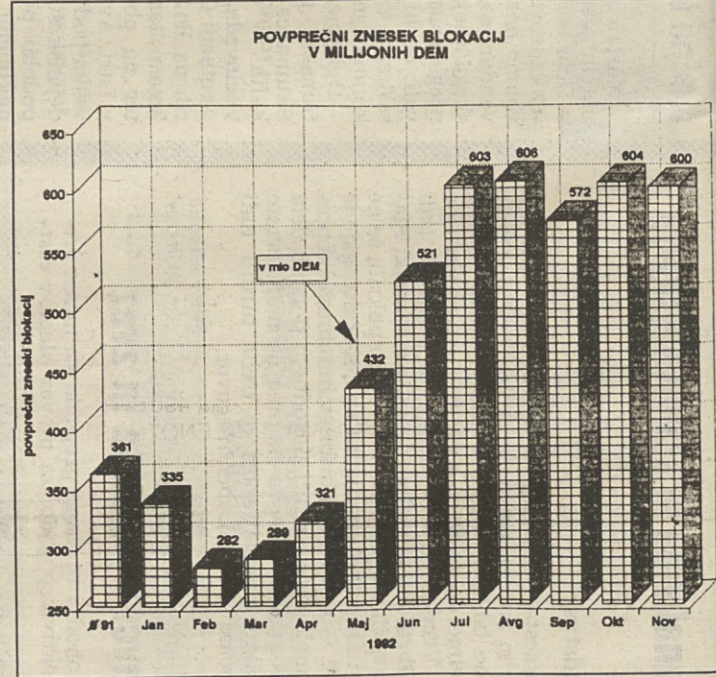

Vir: SDK

Struktura povprečnega zneska blokacij po prioritetah v mesecu novembru 1992

Legenda: Plačuje se po naslednjem vrstnem redu:

1. prioriteta: prometni davek in druge datjave, priračunane k ceni izdelkov, blaga in storitev, povračila in drugi prejemki delavcev, ki se uresničujejo od druge pravne osebe ali skupnosti (boleznine, porodniška...)
2. prioriteta: bruto plača do višine zjamčenih plač
3. prioriteta: izvršilne sodne odločbe, izvršilne odločbe in sklepi o kazni, nalogi, končne odločbe kontrolnih organov ter obveznosti do tujine
4. prioriteta: obveznosti iz naslova prometa blaga in opravljanja storitev, obveznosti za kredite, carine, vračila vloženi in združenih sredstev ...
5. prioriteta: bruto plače nad zjamčenim delom plač
6. prioriteta: vse druge, še nerazvrščene obveznosti

vedbo postopka 59 podjetij s 1387 delavci, mesec prej pa 66 podjetij s skupaj 4863 zaposlenimi.

Kot smo že uvodoma zapisali, SDK ni zadovoljna z moratorijem, pa tudi ne z veljavno zakonsko ureditvijo poravnalnega in stečajnega postopka. Na SDK trdijo, da

do konca minulega novembra prijavila za stečajni postopek 411 zasebnih podjetij. Na SDK so nam k temu še povedali, da enako menijo tudi o manjših podjetjih z manjšim številom zaposlenih, ne le o tistih, ki nimajo zaposlenih delavcev.

DONIT – VODSTVO SE HVALI, DELAVCI DVOMIJO

Ta čas, ko si vodstvo podjetja Donit in njegov sedanji lastnik, republiški sklad za razvoj zadovoljno maneta roke, češ da je sanacija podjetja, ki so jo začeli sredi minulega leta z zamenjavo celotne vodstvene ekipe in oktobra podprli s prehodom podjetja v last Sklada za razvoj, najmanj na pol poti do končnega uspeha, so delavci bolj zaskrbljeni. Sindikat meni, da so uspehi, ki jih ne zanika, vendarle le zunanji in nekateri tudi ne tako veliki, kot jih prikazuje vodstvo. Očita pa, da vodstvo ne prej ne v okviru Sklada ni storilo nič, da bi se podjetje notranje konsolidiralo in postalo sposobno za tržni boj. Sklad zanimata le dve stvari, meni sindikat: finančna konsolidacija in zmanjšanje stroškov z odpuščanjem prevelikega števila delavcev. Zato se sindikat boji, da prihodnost podjetja niti zdaleč ni tako rožnata, kot sta na nedavni tiskovni konferenci povedala v.d. direktorja Franc Jurgele in predstavnik Sklada Borut Kuharič.

Za nas časnikarje se je zgodba o Donitovi sanaciji začela v začetku minulega decembra (če »pozabimo« na ukvarjanje z dogodki v Donitu poleti in v začetku oktobra, se

pravi z odstavitvijo takratnega vodstva in s stavko zaradi plač) na tiskovni konferenci predsedstva sveta ZSSS, na kateri so predstavniki sindikatov govorili o izkušnjah s sanacijo podjetij prek Sklada za razvoj. Takrat je vse presenetil predsednik sindikata v Donitu, Gorazd Balta, ki je v nasprotju z drugimi poročevalci pohvalil delo Sklada, katerega odnos da je korekten do sindikata in ima posluš za sindikalne predloge. Resda se o nekaterih sindikalnih zahtevah še pogajajo, denimo o višini plač, kjer delavci zahtevajo spoštovanje kolektivne pogodbe. Sindikat tudi ni pristajal na logiko, da realizacija podjetja prenese samo določeno število (se pravi manj, kot jih je zaposlenih) delavcev, pač pa na logiko, da je treba realizacijo povečati, izkoristiti zmogljivosti, poiskati nove trge.

Tiskovna konferenca vodstva Donita in predstavnika Sklada, se pravi predsednika UO podjetja Boruta Kuhariča in v.d. direktorja Franca Jurgeleta pred nekaj dnevi je navrgla podatek, da je Donit na najboljši poti, da se reši pred stečajem, ki je grozil lani poleti. Na tej tiskovni konferenci

predstavniki sindikata niso sodelovali.

Predstavniki podjetja in Sklada so povedali, da je od 26 ciljev sanacijskega programa doseženih velika večina, preostali pa bodo v naslednjih treh mesecih. Do konca tega leta naj bi že dosegli 3 milijone mark dobička, če bi uspeli dobiti dva milijona mark posojila po primerni obrestni meri (12 do 15%). Podjetje je uspelo dobiti nove kupce po vsem svetu

in povečalo prodajo dosedanjim kupcem v tujini (izvzemši seveda bivšo Jugoslavijo, kjer so posli šli rakom žvižgat). Tik pred podpisom je nova triletna pogodba z BMW, vredna 7 milijonov mark letno. Uspeli so tudi povečati prodajne cene. Obenem so dosegli zmanjšanje cen surovinam, z dosledno prodajo za znanega kupca pa so zaloge prepolovili. In kar je nemara najpomembnejše, stabilizirali so finančne tokove. Spremenili

vire finansiranja, zdaj so krediti ugodnejši, in zmanjšali stroške poslovanja. Ze lani oktobra in novembra je tekoče gotovinsko poslovanje dobilo pozitiven predznak. K tem rezultatom so pomembno prispevali tudi zaposleni, saj so prve tri mesece sanacije preje-

Sklad. Ta je potem opravil vrsto aktivnosti, začrtal kratkoročno finančno in organizacijsko prestrukturiranje, sprejel odločitve o reorganizaciji podjetja v holding ali koncern (odločitve še ni padla, vodstvo pa se nagiba k holdingu) ter izločitvi nerentabilnih programov, razpisal vodstvena mesta za vse tri vodilne programe, dosegel sporazum z največjimi upniki o reprogramu dolgov, ki že poteka. V pripravi pa je program ugotavljanja presežkov delavcev in sporazum s sindikati, katerega bistvo je v tem, da bi za naslednjega pol leta vodstvo zagotovilo redno izplačevanje plač, toda te bi bile le tako visoke, kot bi dovoljevali rezultati. Skratka, nižje, kot so sedaj.

Podjetje ima torej vse možnosti, da se z ustrežno makroekonomsko politiko vlade in primerno podporo finančnih organizacij izvleče iz težav in postavi na noge, saj mu trga ne manjka. Je pa sanacija proces, je dejal Borut Kuharič, ki ga ni mogoče končati v nekaj mesecih. Zato so pravilno razumevanje vloge vsakega od udeležencev v sanaciji, realnost zahtev in doseganje konsenzna ključna za uspešno dokončanje začete in lepo tekočega reševanja Donita.

Ko smo se po tiskovni konferenci hoteli pogovoriti še s sindikatom Donita, je njegov predsednik Gorazd Balta olajšano vzkliznil: »Hvala bogu, da se je nekdo spomnil tudi na nas. Kajti ob tem, da priznavamo vodstvu in Skladu skorajda vse našete uspehe podjetja, na prihodnost Donita ne gledamo tako vedro kot predstavniki Sklada in vodstva. To pa zato, ker ni bilo še nič narejenega za notranjo konsolidacijo podjetja, ki bo vendarle ključnega pomena za potrditev dosedanjih uspehov.«

O daljšem pogovoru z vodstvom sindikata v Donitu bomo pisali v naslednji številki DE. Ne le zaradi njegove dolžine, ampak tudi zato, ker se nam po vsem, kar smo slišali, tako v vodstvu kot v sindikatu, dozdeva, da bi reševanje Donita lahko rabilo za vzorec. In to v obeh smereh: tako če uspe, kot v primeru, da ima sindikat vendarle prav in se začetni uspehi ne bodo potrdili.

Boris Rugelj

Foto: Sašo Bernardi

Doba terenskih vozil

Če bodo za minulo leto trgovci s terenskimi avtomobili poročali, da so imeli sorazmerno slab iztržek, bi morali biti mi vsi pravzaprav preseenečeni. Glede na to, koliko je bilo lani namenjenega denarja za slovenske ceste in koliko ga namenja vlada (resda iz začasnega proračuna) za prve letošnje mesece, bi sklepali, da bo prodaja terenskih vozil vsaj letos, če ni že lani, krepko uspevala. Po naših bodočih cestah se namreč z nežnimi limuzinami ne bo dalo dolgo varno voziti.

Iz začasnega proračuna za prve tri mesece je vlada za promet in zveze namenila 5% začasnega proračuna, to pa je polovica denarja, ki ga je namenila gospodarski infrastrukturi. Za ceste bo po podatkih ministra za promet Kranjca priteklo januarja 300 milijonov tolarjev, februarja 400 in marca 500 milijonov. To pa bo zadoščalo za – slabo vzdrževanje. Nič boljši niso obeti za celo leto, za katero naj bi iz končnega proračuna kapnilo 12,5 milijarde tolar-

jev, se pravi celo nekaj manj, kakor se je nabralo lani. To bo dovolj le za vzdrževanje, obnove in rekonstrukcije sedanjih cest (vprašanje pa je, če bo res dovolj tudi za to, kajti večletno slabo vzdrževanje cestam ni bilo v korist), za nove ceste bo treba denar dobiti drugje. Denimo pri Evropski banki za obnovo in razvoj, ki je pripravljena kreditirati novogradnje, seveda pa mora naša stran prej zagotoviti lastno udeležbo za naslednja tri leta.

Da ne bi kdo menil, da se bomo lahko namesto po slabih cestah vozili po dobrih železnicah! Za prve tri mesece je vlada železnici namenila le toliko denarja, trdi minister Kranjc, da bo zadoščal za čiste plače železničarjev. Mesečni dohodek bi moral biti na železnici več kakor dvakrat višji, se pravi letno kakih 18 milijard tolarjev, dve milijardi več, kakor naj bi železnica potegnila letos iz proračuna.

B. R.

POREZANE PERUTI

Ker je Slovenija ena izmed najmanjših držav in ima obenem enega najdražjih državnih aparatov na svetu, je razumljivo, da smo tako dolgo modrovali, kakšen naj bi bil zakon o vladi. Načeloma smo se vsi strinjali, da imamo ministrov odločno preveč, v praksi pa smo računali vsak po svoje in bolj iz svojega zornega kota, kot pa upoštevaje interese nadaljnega razvoja Slovenije. To je človeško, saj je najtežje iz svoje kože. Spomnimo se denimo naših poslancev in njihovih plač. Večina njih prav dobro ve, da vse skupaj precej smrdi, pa raje o tem molčijo. Ne čisto vsi, večina pa.

Razlogov za to, da je bil zakon o vladi zelo dolgo predmet takih in drugačnih polemik, je torej veliko. Mnogi so vedeli oziroma slutili, da se bodo morali od svojega doseganja položaja posloviti. To jim, razumljivo, ni bilo niti najmanj všeč, tudi delavcem na tistih področjih dejavnosti

ne, ki jih je novi zakon prikršjal za ministra.

Po novem tudi ministrstva za turizem in gostinstvo ne bo več. Ministrstvo za gospodarske dejavnosti bo vključevalo nekdanja ministrstva za industrijo in gradbeništvo, malo gospodarstvo, energetiko ter turizem in gostinstvo. Samostojno pa bo še vnaprej ostalo ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, saj so kmetje, predstavniki kmetijskih organizacij, institutov in izobraževalnih ustanov še pravi čas ukrepali in se potegnili za svoj prav. Tako bo ostalo tudi ministrstvo za kulturo in ministrstvo za znanost in tehnologijo.

Pri vseh teh reorganizacijah v vladi se zastavlja vprašanje, če bomo z njimi zadeli v črno. Cilj novega zakona namreč ni bil le zmanjšati število ministrstev in poceniti vladni aparat, temveč tudi njegova večja učinkovitost. Prav to slednje smo namreč pogrešali, saj so izdatki, če gre vse kot po maslu konec koncev drugotnega pomena. Zato so razmišljanja, ali si od reorganizacije vlade in posameznih ministrstev lahko obetamo toliko, kot so nam predlagatelji novega zakona obljubljali, povsem na mestu. Vendar za zdaj lahko le ugibamo.

Denimo o tem, kaj bo v prihodnje z našim turističnim gospodarstvom, od katerega si v prihodnje upravičeno veliko obetamo. Po dolgih desetletjih gorjenja in modrovanja o strategiji te gospodarske dejavnosti smo se namreč šele v zadnjem času dokopali do koncepta razvoja našega turizma, ki je uresničljiv in zelo obetajoč. Temelji namreč na visokokakovostni ponudbi, ki naj bi bila prilagojena individualnim gostom, na izkoriščanju primerjalnih prednosti Slovenije in okolju prijaznih naložbah. Te ne onesnažujejo, prizanašajo naši naravni in kulturni dediščini ter hitro prinašajo dohodek. Dobro, res zelo dobro je načrtovalo naše

dosedanje ministrstvo za turizem in gostinstvo, pa smo mu takoj po uspešnem turizmu porazeli peruti.

Če je bilo to nespametno ali modro, bo pokazala prihodnost. Pomislekov pa je kljub temu, da se nobena juha ne poje tako vroča, kot se skuha, veliko. Mar dejavnost, ki je zagotovo najčistejši izvoznik in tista gospodarska veja, od katere si v prihodnje lahko največ obetamo, res ne potrebuje svojega ministrstva?

Andrej Ulaga

CENOVNI PRIVIDI

Varljive pocenitve, ki jih je zabeležila statistika v zadnjem mesecu minulega leta, seveda niso vzrok za kakšno prehitro sklepanje, da se cene umirjajo. Pocenilo se je namreč meso, zaradi uvoza poceni mesa iz tujine, marsikaj pa je bilo cenejše zaradi prednovoletnih znižanj cen. Skratka, gre za učinke, ki ne bodo imeli trajnejše vrednosti, čeprav bo še močnejša zniževanja cen statistika zabeležila tudi v tem mesecu, mesecu razpoda. O vrednosti ugotovljenih pocenitev govorita tudi tale dva podatka: sindikati so ugotovili, da se je minuli mesec košarica nujnih življenjskih stroškov pocenila za 0,02 odstotka. Statistika pa ugotavlja, da so se maloprodajne cene globalno v decembru povečale samo za 1,1%, torej najmanj v lanskem letu. Kljub temu, da se je vlada – dosedanja, še nedavno tega pridušala, da bo z vsemi svojimi silami ovirala rast cen, so se decembra cene PTT storitev povečale za 11%, obrtne storitve za dobrih 9%, zelenjava za 7%, jajca za 4,4% in tako naprej. Vprašanje torej je, kako dolgo bo mogoče z restri-

ktivno monetarno politiko in s prepovedmi podražitev ter z uvozom cenejših izdelkov krotiti z dokaj visoko inflacijo podprte cenovne želje mnogih proizvajalcev in prodajalcev.

Pri tem je grozljiva, kot vedno, le da tokrat še malo bolj, primerjava med slovenskimi plačami in ceno košare življenjskih potrebščin. Zavod za statistiko je izračunal, da bi morala v decembru tričlanska družina za zadovoljitev svojih življenjskih stroškov porabiti preko 132 tisoč tolarjev. Minimalni življenjski stroški, ti so podlaga za izračun zajamčene plače, naj bi za december za tričlansko družino znašali skoraj 47 tisoč tolarjev. Nedosegljive vsote za družine, kjer hranitelji (včasih sta bila to obvezno oba zaposlena starša, zdaj pa dvojna zaposlitev v družini ni več zanesljiv podatek), zaslužijo le izhodiščne plače ali celo le zajamčene.

Skratka, verjeti, da bo prišlo do umirjanja cen, s tem inflacije, ali da je kriza že mimo, je prav negotova »naložba« zaupanja.

B. R.

NOVO – PRED IZIDOM – NOVO – PRED

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij in sindikati

Avtor obrazložitve je Gregor Miklič.

Cena 490 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni: 321-255, 110-033, 313-942 in 311-956. Telefaks 061-311-956.

IZIDOM – NOVO – PRED IZIDOM – NOVO

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne:

Zig

Podpis naročnika

DESET ZA ENO MESTO

Za konec leta 1992 še ni na voljo uradnih podatkov o številu brezposelnih oseb v Sloveniji. Znale pa so napovedi, da jih za leto napovedujejo okrog 150.000, ko bo zaradi preustroja in sanacije podjetij naraslo število presežnih delavcev. Po zadnjih podatkih, ki so na voljo, je bilo novembra v Sloveniji 113.233 brezposelnih oziroma za 26,4 odstotka več kot novembra 1991.

Na naraščanje brezposelnosti smo se nekako navadili, a vedno znova ostrmimo nad številkami, koliko mladih je med njimi. Oktobra je bilo mladih brezposelnih, starih do 26 let, že skoraj 45.000. Za zadnje mesece prejšnjega leta je poleg naraščanja brezposelnih mladih značilno naraščanje tudi trajno brezposelnih presežnih delavcev.

Med brezposelnimi je več kot 22 odstotkov iskalcev prve zaposlitve, 44 odstotkov je žensk, 41 odstotkov je mladih brezposelnih, starih do 26 let. Med mladimi brezposelnimi jih kar 45 odstotkov nima strokovne izobrazbe. Kar 15 odstotkov vseh brezposelnih je težje zaposljivih. Vsak drugi težje zaposljivi nima nobenih kvalifikacij, je brez strokovne izobrazbe. Med težje zaposljive sodijo alkoholi, nevroti, ljudje z različnimi osebnostnimi motnjami.

Med brezposelnimi je 15,5 odstotka stečajnikov, polovica med njimi ima strokovno izobrazbo. Med vsemi brezposelnimi je dobra polovica takšnih, ki so strokovno usposobljeni, njihovo število je v primerjavi z letom nazaj naraslo za 30 odstotkov.

Zaskrbljujoči so podatki glede na trajanje brezposelnosti. Več kot polovica zaposlenih je po podatkih Republiškega zavoda za zaposlovanje čakala na zaposlitev več kot leto dni. Na eno odprto delovno mesto je prišlo v lanskem tretjem tromesečju v povprečju skoraj deset iskalcev zaposlitve. Največjo gnečo so zabeležili v Kopru, kjer je na eno odprto mesto kandidiralo kar 13,5 iskalca zaposlitve, sledi Nova Gorica z 12,9, Ljubljana z 12,4 iskalca zaposlitve itd.

Iz šole na cesto

Vsak odstotek zmanjšanja zaposlenosti v gospodarstvu je lani za štiri odstotke povečal

bilo treba za dva odstotka več odšteti za socialne izdatke, zaščitni brezposelnih pa naminiti za 8 odstotkov več.

Cena brezposelnosti pa ni samo gospodarska. Po statističnih analizah, opravljenih na univerzi Johna Hopkinsa v ZDA, naj bi trajnejše enodototno povečanje brezposelnosti povečalo število srčnih

obolenj za dva odstotka, kriminalnih dejanj in samomorov za štiri, umorov za skoraj šest odstotkov. Seveda so te zveze pri nas drugačne kot v Ameriki, nedvomno pa ob-

stajajo in prav tako terjajo svoj davek.

Visoko ceno brezposelnosti plačujejo mladi, saj je zanje

slitve. Če primerjamo, da se je pred dvema desetletjema, torej v obdobju, iz katerega izhaja sedanja mlada generacija v Sloveniji, rojevalo okrog 29.000 otrok na leto, je danes praktično na cesti skoraj cela generacija mladih. Število tistih mladih, ki so brezposelni več kot leto dni, se ne zmanjšuje. Septembra je bilo na zavodih za zaposlovanje kar deset tisoč mladih iskalcev prve zaposlitve, ki so bili že več kot

leto dni brez dela. Daljša začetna brezposelnost pomeni težek udarec za samopodrdi-

Socialne pomoči

Letošnje leto, napovedujejo analitiki, bo leto socialnih stisk. Država se je sicer pripravila na val revščine z zakonom o socialnem varstvu, po katerem so ta mesec začeli na novo odmerjati socialne pomoči. Zakon računa s tem, da lahko vsak državljan - ne po svoji krivdi - ostane brez sredstev za preživetje, in mu odmerja skromno denarno pomoč oziroma dodatek, če zasluzi premalo.

Vse te dajatve so na spodnji meji preživetja, tudi če zneske primerjamo s košaricami najnižjih stroškov za preživetje družine. Država torej name-rava skrbeti za obubožane, toda pičlo. Pa presodite sami.

Trajno nezmožni za delo in tisti, ki sami ne morejo skrbeti zase in so starejši od 60 let, bodo ta mesec prejeli 12.700 tolarjev, oziroma 60 odstotkov bruto zajemane plače. Takšnih upravičencev je približno 14.000. Po prijavi, ki so jih zbrali centri za socialno delo, naj bi denarni dodatek prejelo malo 6500 ljudi, zneski pa so za posamezne kategorije različni. Odrasle osebe naj bi prejemale okrog 11.000 tolarjev ali 52 odstotkov bruto zajemane plače, otroci do sedmih let nekaj nad 6.000 tolarjev, dijaki in študentje pa nekaj pod 9.000 tolarjev.

Zakon je krog upravičencev razširil tudi na iskalce prve zaposlitve in tiste, ki so delo izgubili brez svoje krivde. Cenusi so zato nižji od dozdajšnjih in za posameznike manj ugodni, vendar je prejemnik pomoči odslej družina kot celota (če jo upravičenec ima). Število upravičencev do socialnovarstvenih pomoči se je po uveljavitvi novega zakona povečalo za okrog 45 odstotkov.

M. F.

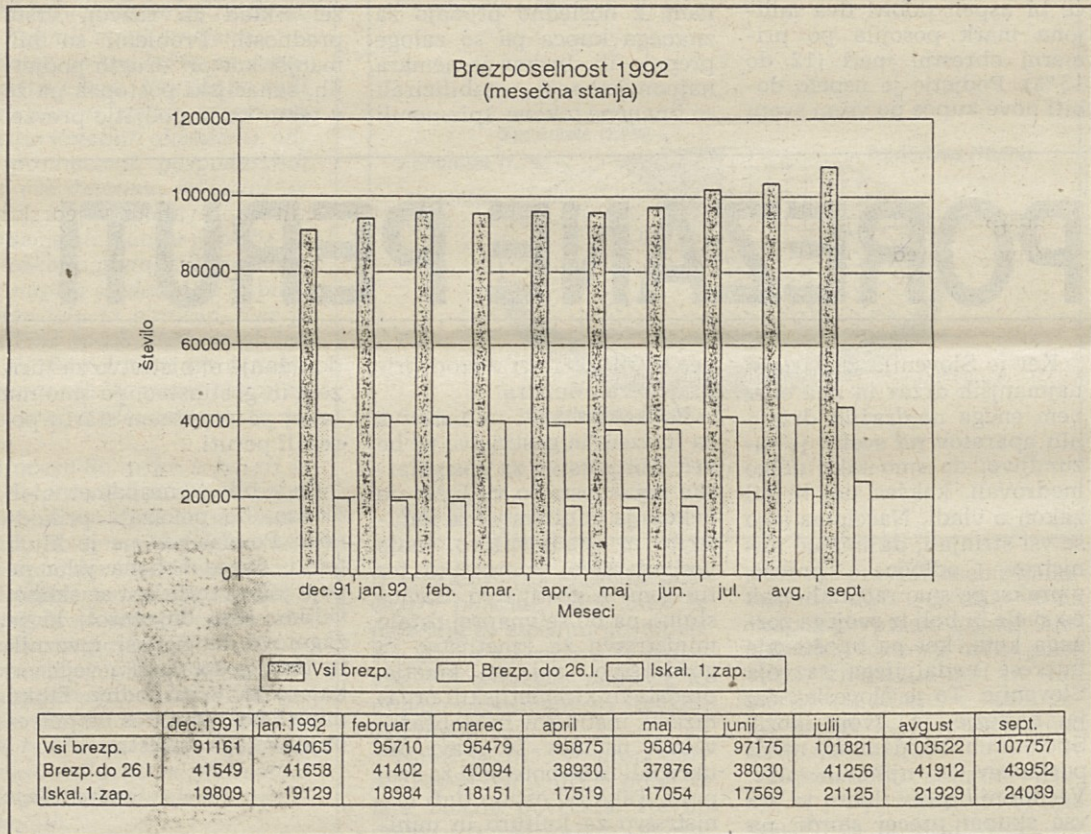
Še največ možnosti imajo mladi brezposelni pri vključevanju v javna dela. Gre za delovno angažiranje, ki predvsem blaži napetost in daje delovne navade. Programi javnih del se izvajajo za tiste brezposelne, ki nimajo nobene druge možnosti in zaposlitev že dolgo iščejo. V Sloveniji potekajo zdaj javna dela tretje leto. V letu 1991 se je odvijalo 245 programov, v katere je bilo vključenih 2619 brezposelnih, lani so odobrili približno 600 programov za 4500 oseb.

Letos, na pragu leta turizma, naj bi bila tudi javna dela v veliki meri namenjena turizmu. Skratka, javnim delom, povezanim s turizmom, naj bi v letih 1993 in 1994 dajali prednost. S tem v zvezi pripravljajo po občinah razne programe, ki so namenjeni urejanju okolja. Program javnih del v vsaki občini naj bi zajelo tisto, kar je za turizem najvažnejše.

lahko usodna. Med brezposelnimi je namreč kar 25.000 mladih, prvih iskalcev zapo-

tev in razvijanje samostojnosti mladega človeka.

Najhuje je za tiste mlade, ki nimajo poklica in so potisnjeni v brezizhodnost. Približno dve tretjini mladih, ki so več kot leto dni brezposelni, je ne kvalificiranih in polkvalificiranih. Vprašanje je le, kakšen šolski sistem imamo, da je toliko mladih brez poklica, brez vsakršnih kvalifikacij. Ali si tako majhen, komaj dvomilijonski narod lahko privoščiti takšen odnos do mladih? Brez mladih se lahko poslovimo od svoje državnosti.

ŽIVLJENJE TEČE ...

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Postopek za uveljavljanje in varstvo pravic (IV)

Temeljna načela zakona o splošnem upravnem postopku so obravnavana že v prvem delu zakona. To so:

- načelo zakonitosti,
- načelo varstva pravic državljanov in varstvo javnih koristi,
- načelo učinkovitosti,
- načelo materialne resnice,
- načelo zaslišanja stranke,
- načelo proste presoje dokazov,
- načelo samostojnosti pri odločanju,
- načelo pravice do pritožbe,
- načelo pravomočnosti odločbe,
- načelo ekonomičnosti postopka,
- načelo pomoči neuki stranki,
- načelo uporabe jezika in pisave v postopku.

Prvo velja v postopku načelo zakonitosti ali legalitete. Pomeni, da morajo vsi organi, ki postopajo v upravnih stvareh, delati in odločati po zakonu. Njihovo delo ni prepuščeno njihovi presoji in prosti volji, saj so vezani na veljavne predpise tako v formalnem kot tudi v materialnem pogledu. Temu načelu so podrejena vsa druga načela upravnega postopka.

Načelo varstva pravice državljanov in varstvo javnih koristi nalaga organom, da v upravnem postopku omogočijo strankam, da čim lažje zavarujejo in dosežejo svoje pravice, istočasno pa, da jih ne uveljavljajo v nasprotju z javnimi koristmi ali v škodo pravic drugih.

Načelo učinkovitosti velja za vse organe, ki odločajo v konkretnih upravnih stvareh, pomeni pa obveznost teh organov, da vsem možnim udeležencem zagotovijo čim bolj učinkovito uresničevanje njihovih pravic.

Po definiciji je materialna resnica stvarna resnica. Zanje so dosti-krat uporabljajo tudi drugi izrazi, kot objektivna, dejanska, popolna, čista in podobno, v vsakem primeru pa jo mora ugotoviti organ, ki postopek vodi. Načelo materialne resnice zato pomeni, da lahko organ, ki vodi postopek, ne glede na navedbe strank, izvaja potrebne dokaze za ugotovitev dejanskega stanja, če je to potrebno za izdajo zakonite in pravilne odločitve.

Načelo zaslišanja stranke daje stranki v upravnem postopku, kljub temu, da v njem upravni organ nastopa z močjo oblastnega organa, ki brez dogovarjanja odloča o pravi, obveznosti ali pravni koristi stranke v konkretni upravni stvari, precej ugoden in sorazmerno dobro zavarovan položaj. Upravni organ oziroma organ, ki odloča v upravnem postopku, mora, predno izda odločbo o stvari, dati stranki možnost, da se izjavi o vseh dejstvih in okoliščinah, ki so pomembna za odločitev.

Načelo proste presoje dokazov ne pomeni, da organ, ki vodi postopek, izvedene dokaze presoja kar po prostem preudarku ali celo samovoljno. Ob upoštevanju tega načela organ samo samostojno in po prepričanju, ne da bi bil pri tem vezan na mnenje ali stališče drugega, presoja, ali se neko dejstvo na podlagi izvedenih dokazov lahko šteje za resnično in dokazano tako, da se nanj lahko opre njegova odločitev.

(Se nadaljuje)

SOCIALNA DRŽAVA - ZBORNİK RAZPRAV

Vsi čutimo, kako nas tepe, ker je nimamo. Vse bolj jo bomo potrebovali - reformirano SOCIALNO DRŽAVO, brez katere si ni moč predstavljati niti najmanjšega razvojnega koraka slovenske države. Ni utopija, vsi problemi so rešljivi. O tem ambiciozno piše deset avtorjev zbornika, sodelujočih pri projektu SOCIALNA DRŽAVA.

REVŠČINA V SLOVENIJI NI ZLA USODA, KI BI JI NE MOGLI UTEČI, JE ŠLABA STROKOVNA IN NAPAČNA POLITIČNA ODLOČITEV!

Zbornik razprav o socialni državi na 134 straneh izpod peresa Željka Ciglerja, Andreje Črnak Meglič, Leva Krefta, Francija Pivca, Sonje Pirher, Jožice Puhar, Cirila Ribičiča, Rajka Šugmana, Martina Totha in Maje Vojnovič lahko za 600 tolarjev naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izv. knjige SOCIALNA DRŽAVA. Naročeno mi/nam pošljite na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne: Žig Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročnik bom plačal po povzetju

SOCIALNA DRŽAVA

SVOBODA

PRAVIČNOST

SOLIDARNOST

VARNOST

UPOKOJEVANJE S POPUSTOM

V Sloveniji je približno 40.000 ljudi, ki uživajo beneficirano delovno dobo. Gre za primere, ko eno leto prinese 14 do 18 mesecev delovne dobe. Računajo, da se jim bo kmalu pridružilo še kakšnih 1500 teritorialcev. »Zakonodajo na področju beneficiranja delovne dobe je treba posodobiti, postaviti enotna merila za njeno dodeljevanje in opredeliti skupna izhodišča, čemu mora delovno mesto zadostiti, da dobi ta položaj, saj je zdaj na tem področju precejšnja zmeda,« pravi Zdravko Malenšek, predsednik policijskega sindikata. »Vprašanja so še popolnoma odprta: ali to področje urediti podobno kot doslej, ali pa se zgledovati po evropskih državah.«

Beneficirana delovna doba oziroma delovna doba, ki se šteje s povečanjem, je vselej slastna kost za glodanje, zlasti za tiste, ki bi si radi pridobili tovrstne ugodnosti, še bolj pa za zavistneže, ki takšnih ugodnosti nimajo. Letos, ko naj bi sprejeli popolnoma novo zakonodajo na tem področju, si lahko obetamo še veliko vročih razprav in razgretih glav, ki jih bo težko ohladiti.

Novi zakon bo določal delovna mesta, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, postopek za določanje takih delovnih mest, stopnjo povečanja ter način in postopek za ponovni pregled delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Do takrat pa kajpak veljajo sedanji predpisi.

To področje je doslej urejal družbeni dogovor, ki so ga sklenili sindikati, gospodarska zbornica, izvršni svet, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ta čas je v Sloveniji deležnih beneficij 38 skupnih poklicev v različnih dejavnostih. Zdaj naj bi se jim s posebnimi predpisi pridružili še profesionalci v slovenskih orožarskih silah, ki najbrž upravičeno pričakujejo zase vsaj podobne ugodnosti, kakor so jih bili deležni oficirji in podoficirji JLA, pa tudi takšne, kakor jih uživajo v slovenski policiji. Le-ta ima po zakonu o notranjih zadevah že opredeljeno, da se pooblaščenim uradnim osebam in delavcem na določenih dolžnostih v organih za notranje zadeve vsakih 12 mesecev dejanskega dela šteje za 16 mesecev, policijskim pilotom pa vsakih 12 mesecev dela za 18

mesecev zavarovanja. Tudi to področje naj bi na pobudo policijskega sindikata prevetrili.

Beneficirana doba naj bi po novem veljala tudi za carinike, vendar ni na tem področju sklenjenega še ničesar dokončnega. Policaji na mejnih prehodih imajo denimo priznan beneficijan staž, cariniki pa ga nimajo, čeprav opravljajo delo v še težjih pogojih.

Zakonski sistem beneficiranja delovne dobe je bil sprejet leta 1973, vrata za spremembe na tem področju so bila vedno odprta, meni Marko Štrovs, pomočnik ministrice za delo. V osemdesetih letih so na tedanji republiški skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje vsa beneficirana delovna mesta še enkrat pregledali. Učinek pa je bil ta, da so leta 1985 v celoti beneficirani staž odvzeli le grafičnim delavcem – ko so ti nehali delati s svinčcem – sicer pa si je v tem obdobju beneficirano dobo pridobilo nekaj tisoč delavcev več.

V letih 1980 – 1990 je beneficiranje zajelo skoraj deset tisoč delavcev več.

Šele s padanjem zaposlenosti je po letu 1990 začelo padati tudi število delavcev s temi ugodnostmi. Največ delavcev, ki delajo na beneficiranih delovnih mestih, je še vedno v rudnikih, v javnem cestnem prometu, v organih za notranje zadeve, v železniškem prometu, v tekstilni industriji. Naj omenimo, da so z revizijo pred dvema letoma ugotovili, da v livarnah ni

več toliko delovnih mest za benefikacije, kot je bilo sprva priznanih.

O tem, kdaj je kakšna dejavnost oziroma poklic zrel za benefikacije (razen vojske in policije, ki to urejata posebej), odločata ustrezni komisiji. Prva je sestavljena iz zunanjih strokovnjakov in obravnava zahteve za nove beneficirane dejavnosti, druga pa ugotavlja, katera so prizadeta delovna mesta v teh dejavnostih.

Tisti, ki predložijo zahtevek, ga morajo tudi strokovno utemeljiti z raznimi elaborati strokovnih ustanov. Zato je postopek dolgotrajen, vleče se po več let. Spomnimo se le, koliko časa je trajalo, preden so beneficirano delovno dobo dobile tekstilne delavke in tkalke. Tako proučujejo zdaj zahtevek jedske elektrarne iz Krškega že pet let. Za beneficirani staž prosijo tudi medicinske sestre v psihiatričnih bolnicah.

Kot nam je povedala Dragica Ravnik-Štirn iz republiškega zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, je področje beneficiranega staža zelo zapleteno, in še popolnoma odprto je, kako bo urejeno v prihodnje, odvisno pač od gospodarske politike. Vprašanje je namreč, kaj je za podjetje ugodnejše: ali da še naprej ohranja težke delovne razmere in s tem tudi beneficirano delovno dobo, ali pa da se modernizira. »Težko delo je na Zahodu bolje plačano, določena je starostna meja, ko greš v pokoj, na težkem delovnem mestu si nabereš kapital in si potem lahko izbereš lažje delo. Pri nas pa ni denarja za takšne plače,« je dejala Dragica Ravnik-Štirn.

Zato je pričakovati, da bomo težka delovna mesta pri nas tudi v prihodnje reševali z beneficiranjem, ne pa z večjimi plačami ali boljšimi delovnimi razmerami. Vedno težje pa bodo uspeli vsi tisti, ki bodo hoteli na novo pridobiti te ugodnosti.

Marija Frančeskin

Zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem

Ta hip obstaja kar 38 beneficiranih področij, znotraj njih pa so podrobno navedena tudi delovna mesta. Na prvem mestu so delovna mesta v rudnikih, kjer je ionizirajoče sevanje ali možnost zastrupitev, na primer pri delu s svinčcem in živim srebrom. Tam štejejo eno leto dela za leto in pol zavarovalne dobe, mesec dni manj benefikacije priznajo za delo v premogovniških jamah. Beneficirano dobo imajo tudi delavci na nekaterih delovnih mestih v železarnah in železarskih obratih, vendar največ 12 mesecev dela za 15 mesecev zavarovanja. Enako velja v koksarnah, v neželezni metalurgiji (z izjemo proizvodnje živega srebra, kjer velja 12 mesecev za 16).

Beneficirano dobo imajo varilci, ki delajo s svinčcem ter pri električnem in avtogem varjenju, delavci v proizvodnji akumulatorjev, v proizvodnji železnih zlitin in kalcijevega karbida, v livarnah, v vojaških remontnih zavodih, nekateri žerjavarji, delavci v proizvodnji azbesta, specialnih fazonskih šamotnih opek, pihalci stekla, brusilci kristala in drugi v proizvodnji stekla. Tudi nekatera delovna mesta v pomorskem ladjedelstvu, kemično-farmaceutski industriji in v proizvodnji nafte ter fosfornih umetnih gnojil so beneficirana.

S povečanjem štejejo zavarovalno dobo tudi pri neposrednem ličenju lakirane žice, v proizvodnji razstreliv in razstrelivnih snovi, v proizvodnji gradbenega materiala, tekstilni industriji, gradbeništvu, geoloških in rudarskih raziskovnih, zidarjem pri ognjeodpornih pečeh, za dela pri nizkih temperaturah ali pod vodo.

Beneficirano delovno dobo ima tudi cela vrsta del v prometu, tako v železniškem kot v pomorskem, rečnem ali zračnem. Piloti in učitelji motornega in jadralnega letalstva morajo imeti najmanj 200 poletov na leto, padalski učitelji pa najmanj 30 skokov, da se jim vsakih 12 mesecev šteje za 18.

Beneficirano delovno dobo priznajo voznikom tovornjakov in avtobusov, delavcem v pomorskem ribištvu, pri eksploataciji gozdov, v komunalnih dejavnostih, pri jedrskih napravah in v jedrskih laboratorijih, pri delih na področju radiologije, v proizvodnji klora in luga, pri delih z azbestom (v podjetju Donit) in v organih za notranje zadeve.

Tudi v umetniških dejavnostih gredo delavci lahko že prej v pokoj. Baletniki imajo 12 mesecev za 18 mesecev zavarovanja, pevcem solistom, ki pojejo glavne vloge, štejejo 12 mesecev za 15; plesalcem narodnih plesov, ki so v stalnem delovnem razmerju v poklicnih ansamblih in imajo najmanj 50 nastopov na leto, pa štejejo 12 mesecev delovne dobe za 14.

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Poškodba hrbtenice je vedno nevarna

V knjigi prve pomoči dr. Mavricija Rusa, ki je izšla leta 1941. je poglavje o poškodbah hrbtenice »odpravljen« z enim samim stavkom: pri prelomu hrbtenice se poleg drugih znakov pokaže tudi ohromelost telesa od zlomljenega mesta navzdol. V kasnejših učbenikih prve pomoči (prof. dr. Franc Derganc, prof. dr. Ivan Kalinšek) pa je prvi pomoči pri poškodbah hrbtenice posvečeno mnogo več prostora.

Ne samo vojna, tudi promet je prinesel ogromno poškodb hrbtenice. Mnogokrat se končajo s trajno invalidnostjo: ohromelostjo nog ali pa celo rok in nog – lahko tudi zaradi napačne prve pomoči. Ko sem predaval prvo pomoč, sem vedno povedal nekaj primerov napačne prve pomoči. Slišal sem za dekle, ki je na smučanju padlo in se udarilo v hrbet. Hitro hitro k zdravniku. Pa so jo stlačili v takrat edino prevozno sredstvo, v avto, ki smo ga imenovali fičo. Ko so jo pripeljali na kirurgijo v Ljubljano in so ji rekli, naj gre iz avta, je dekle žalostno povedalo, da ne more, ker sta obe nogi ohromeli. Kako je bilo naprej, zgodovina molči!

Ne bom opisoval, kako je hrbtenica pomemben organ človeškega telesa. Tako v resnici kot v prisposobi. Saj vemo, kolikokrat so ljudje imeli popolnoma zdravo hrbtenico in so se obnašali, kot da so popolnoma brez nje.

Pri padcu z velike višine na noge, na zadnjico ali glavo ali pa tudi pri neposrednem udarcu pride do poškodbe hrbtenice. Lahko gre za zvini, izpah ali tudi prelom. Pri izpahih in zlomih je najnevarnejše, ker se poškoduje hrbtini mozeg. In če pride do take poškodbe, bolnik niže od mesta poškodbe ne čuti ničesar, ne more gibati z mišicami. Če pa je poškodba v prsnem delu so posledice zelo hude, saj notranji organi trebuha ne delujejo več. Poškodbe vratnega dela hrbtenice pa so najpogostejše smrtonosne.

Na poškodbo hrbtenice posumimo, kadar vemo, da je poškodovanec padel na glavo, na noge ali na zadnjico, ali kadar je dobil udarec v hrbtenico. Če je poškodovanec pri zavesti in pove, da ga močno boli hrbet, ali pa če nam zatrjuje, da ne more premikati nog, da ne čuti prstov na nogah, moramo biti zelo previdni. Še posebej velja previdnost, če otipamo bolečo hrbtenico. Mnogo težje pa je, kadar je poškodovanec v nezavesti. Ne smemo ga premikati oziroma ga moramo imobilizirati kot pri poškodbah hrbtenice in položiti v bočni položaj, da ne bi bruhal in se z izbljuki zadušil.

Pri sumu ali pri resničnem prelomu hrbtenice morajo pri prenosu poškodovanca sodelovati štiri osebe. Eden ga prime za glavo, drugi za noge, druga dva pa eden nad zlomljenim delom, drugi pa pod zlomljenim delom. Vsi skupaj ga hkrati dvignejo in položijo na ravno podlago (nosila, deska, vrata, ki so primerno obložena z odejami). Nato ga imobiliziramo s trikotnimi rutami, da ne pade.

Še posebej velja opozoriti na prevoz poškodovanca. Vsakega s poškodbo hrbtenice moramo pripeljati do bolnišnice z rešilnim avtom. Prevoz sede je lahko smrtno nevaren. Poleg tega pa mora voznik voziti kar se da previdno. Bolje je, da poškodovanec pride malo kasneje v bolnišnico, kot da bi prišel s tako poškodovanim hrbtnim mozgom, da bi bil potem vse življenje hrom. Zato ni na mestu divja vožnja, še posebej ne naglo pospeševanje, zaviranje in naglo zavijanje.

BEDA V SLIKI

Z malho na rami – negotovi usodi naproti.

Slika: Sašo Bernardi

Pri naši založbi je pravkar izšla brošura z naslovom

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Avtor brošure mag. Aleksej Cvetko braclu na poljuden način razloži bistvene spremembe na področju zdravstvenega varstva in še posebej natančno opisuje vse oblike prostovoljnega zavarovanja občanov. Ker pri razlaganju sledi zakonu, v brošuri objavljamo tudi tega.

Brošuro lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali po telefonu (061) 321-255. Prednaročniška cena je 480 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) knjige ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

– Naročeno mi(nam) pošljite na naslov

Ulica, poštna št., kraj

Naročeno bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Datum: Podpis:

MATERINSKI

DOM

PRISPEVAJTE ZA
MATERINSKI DOM!

Prispevke lahko nakazete
na žiro račun ZPMS,
Miklošičeva 16, Lj.,
št. 50101-678-45223

s pripisom

»za materinski dom«.

Hvala!

Novo mesto šole v družbi

»Tako v svetu kot pri nas so razprave o šoli v zadnjem desetletju presegle ozke okvire pedagoških, psiholoških in sorodnih akademskih disciplin. Predstava o šolstvu ter izobraževanju nasploh kot raziskovalnem predmetu kakšnega posebej pooblaščenega in zaprtega disciplinarnega področja ni le teoretsko problematična, ampak postaja tudi vse bolj anahronistična in oddaljena od izzivov, ki jih prinaša sodobno izobraževanje. V nasprotju s to predstavo se vse bolj uveljavlja vrsta konceptualnih novosti, kakršne so ponudili sodobni teoretski diskurzi v humanistiki in družboslovju. Uveljavitev teh diskurzov je še posebej opazna v teoriji vzgoje, kjer se brez upoštevanja sodobnega stanja razprav v socialni in politični filozofiji, brez teorij ideologij in ideološki diskurzov, kulturoloških študij, novejših smeri psihoanalize, zgodovine žensk in feministične teorije ipd. praktično ni več mogoče vključiti v svetovno diskusijo.

Razlogov za takšne teoretske in metodološke spremembe je mnogo. Za najmočnejše katalizatorje tega procesa moramo šteti spremembe statusa izobraževanja v (post-)modernih kulturah. Nič več ni pretežno skrb civilnodružbenega tkiva (zasebnosti družine, parcialnih skupin ali skupnosti) ali cerkvenih institucij, pač pa – v enem od mnogih pomenov – dobesedno *res publica*; prepoznano je kot mogočno sredstvo nacionalnega formiranja ter splošnega kulturnega in industrijskega napredka. Hkrati z ločitvijo

cerkve od države preide med temeljna področja moderne državne regulative.

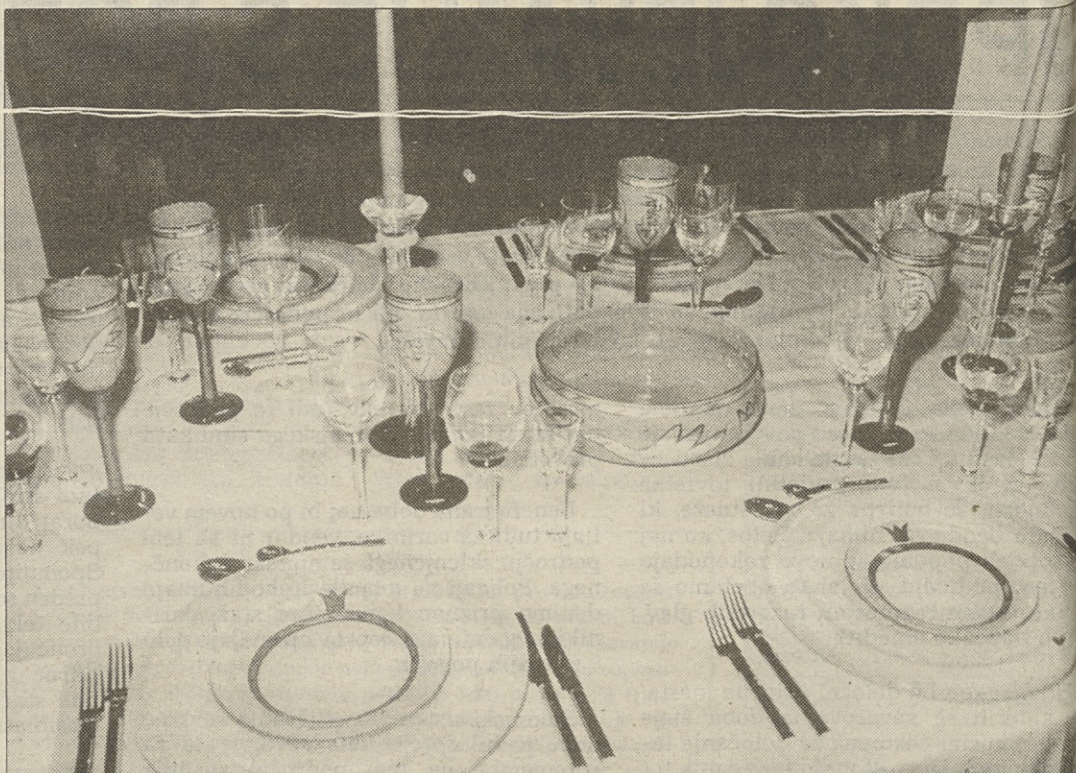
Šolanje in izobraževanje nasploh sta vse bolj prehajala v pristojnost države, hkrati pa se je spreminjala tudi njuna strokovna in znanstvena obravnava. Tako se je prodajala posebna »šolska znanost«, usmerjena predvsem k neposrednim problemom obvladovanja in nadziranja vse širšega socialnega polja, ki so ga vsrkavali šolski sistemi, k zagotavljanju združljivosti šolstva z dominantnimi političnimi in kulturnimi težnjami, k razvijanju tehnik »vzgoje in izobraževanja«, tj. tehnik discipliniranja in – bodisi v ideoloških, bodisi v industrijskih terminih – učinkovitega prenašanja vednosti. Takšna strokovna in znanstvena obravnava je sicer ponudila tehnično dodelane rešitve (učne metode, testi, treningi, pravila in sistemi ipd.), vendar pa je bila predvsem v zadnjih desetletjih nenehna tarča

kritik, ki so opozarjale na njeno specifično slepo pego, postavljeno v polje političnega.

V okvirih nam dostopnega izkustva se je ta slepa pega še posebej kontrastno pokazala v »socialistični pedagogiki« kot ideološki digresiji strokovnosti.

Te besede smo si izposodili iz spremne besede Eve D. Bahovec in Pavleta Zgaga, k izredno zanimivi knjigi Michaela W. Appla »Šola, učitelj in oblast«. Knjigo je pred kratkim izdalo Znanstveno in publicistično središče v Ljubljani. Obsega pet njegovih besedil, ki govorijo o stratifikaciji ljudi in kulture v sociologiji šolskega znanja, o ekonomiji in nadzoru v vsakdanjem življenju, obliki kurikulumu in logiki tehničnega nadzora, nadzorovanju dela učiteljev in učiteljic ter smiselnosti oziroma nesmiselnosti nacionalnega kurikulumu.

Michael Apple je profesor na oddelkih za kurikulum in poučevanje ter za raziskovanje šolske politike na univerzi Wisconsin, sicer predava na številnih drugih univerzah po svetu, začel pa je kot osnovnošolski in srednješolski učitelj praktik. Dokaj nenavadno je,

Švedsko steklo

Po lanskem kongresu oblikovalcev si v Ljubljani znova lahko ogledamo prikaz vrhunškega oblikovanja. V veliki sprejemni dvorani Cankarjevega doma je na ogled razstava Švedsko steklo, kjer so prikazani vrhunski izdelki oblikovanja dvanaestih vodilnih švedskih oblikovalcev. Slika: Sašo Bernardi

da bo avtor skoraj hkrati z izidom prevoda svoje knjige te dni tudi z živo besedo, na predavanju v Cankarjevem domu predstavil svoja dognanja.

I. Ž.

OSNOVNA ŠOLA
BREZNO-PODVELKA
Brezno 78,
62363 PODVELKA

Razpis

Osnovna šola Brezno-Podvelka razpisuje prosto delovno mesto učitelja matematike-fizike za podr. šolo Remšnik, in sicer za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu) s polnim delovnim časom. Nastop dela takoj. Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določa ZOŠ. Pisne vloge sprejema tajništvo šole.

Vse informacije dobite po telefonu št. 0602 66 433.

Ubijanje mesta

S pretresljivim kulturnim programom in ob grozljivih dokumentarnih posnetkih so v ponedeljek v nekdanji Iskrini stolpnici odprli razstavo avtentičnega gradiva o kljubovanju porušenega »otoka v srcu sveta« – Sarajeva barbarizmom vojne. Srečanje je pokazalo, da se je proti agresiji mogoče boriti tudi brez orožja – z duhovnim bogastvom. Dogodek je pripravila skupina bosansko-hercegovskih in slovenskih umetnikov in intelektualcev, skupaj z mednarodnim centrom za mir iz Sarajeva, v sodelovanju s slovenskimi pokrovitelji. Le-te so zbrali posamezniki iz Slovenske socialdemokratske prenove. Slika: Sašo Bernardi

Pasti razdruževanja

Čas je tak, da se je treba vrniti k inventuri. Le-ta je v začetku leta 1993 prinesla naravnost čudovit razpad sistema, ki smo mu rekli Slovensko narodno gledališče Ljubljana. Ta ustanova je doživljala razcvet pod vodstvom mnogih uglednih Slovencev.

Malokdo ve, da jo je uspešno vodil Oton Župančič, po njem pa je začela po teh logih rozbantiti kriza, ki se je kazala na vse mogoče načine. Sedanje stanje razbitosti je vrh medsebojnega nezaupanja in hkrati mišljenja, da takšen kulturniški organizem ne zmore sobivanja, simbioze ali celo skupnega dela. To ni več kardeljevsko tozdiranje, ampak razhod največjega nacionalnega umetniškega korpusa; bistveno pri tem pa je, da kljub razhodu nove vizije ni.

Vse skupaj je seveda posledica dolgoletnega zanemarjanja SNG Ljubljana, predvsem s strani ustanovitelja, ki je včasih hotel, drugi pa ni hotel imeti ničesar z očetovstvom. Toda država kot ustanovitelj tudi tokrat ni čvrsto

opredelila svojega odnosa k obveznosti. Zanj je kulturniške vedno grozde, ki je okusno lahko pa tudi kisto in visoko. Razmer, ki bodo nastale, ne bodo sanirali najmanj naslednjih nekaj let, ali povedano drugače: hvala bogu, da je vsaj v Mariboru ostalo vse skupaj. To kar se je zgodilo, je približno tako, kot če bi šel »konfranz« Klinični center kot vrhunska nacionalna zdravstvena institucija. Toda država mora delovati razvojni in v njej ne sme biti prostora za dominacijo zdrava, ki potem razbijejo nacionalna ustvarjalna jedra. Tu gre res za Krpanovo kobilo, ki pa ni otovorjena s soljo, ampak praviimi kresilnimi gobami in s čim bolj eksplozivnim. Slovenci očitno ne premoremo kulturniške avtoritete, ki bi na državni ravni zmogla delovati kohezivno.

Zadnjič mi je kolega rekel, da Štajerci ne bomo razdružili Slovenije, ker bi takoj postal avstrijski jug. Misel je manj oglata, kot jo sprva preberemo in sprejmemo.

Milan Bratec

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Jože Smole: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI

Pri založbi ČZP Enotnost je konec oktobra izšla knjiga Jožeta Smoleta »Pred usodnimi odločitvami«. V njej Smole, nekdanji novinar, diplomat, predsednik SZDL Slovenije in sedanji poslanec Socialistične stranke v slovenskem parlamentu razgrinja svoj pogled na slovensko in jugoslovansko politično dogajanje pred razpadom Jugoslavije.

Kaj med drugim trdi:

- Večstrankarski sistem k nam ni prišel kot strela z jasnega neba.
- Ob božiču 1986 so me mnogi napadli, drugi pa so mi nadeli vzdevek »Božiček«.
- Nobenega urednika nismo imenovali, ne da bi predhodno dobili mnenje novinarskega aktiva.
- Admiral Štok je zaradi mojih domislic na račun omejenosti nekaterih oficirjev takoj telefoniral v Beograd, general Hočevar pa sploh ni hotel sodelovati s predsedstvom Slovenije.
- Teritorialna obramba ni bila od boga dana niti ni nastala šele v letu 1991.
- Neposredne volitve v Sloveniji so bile že 2. aprila 1989.

In kaj razgrinja:

- Kako so mi »izmaknili« Kučanov stenogram s seje predsedstva CK ZKJ, ki ga je nekako izvrtal Igor Bavčar.
- Kako so nastajale politične zveze (stranke) pod dežnikom SZDL
- Kako so mi Srbi očitali, da sem agent CIA in avtor gesla »Srbe na vrbe«

- Kateri beograjski Slovenci so najbolj vehementno napadali Slovenijo
- Zakaj sem izjavil: »Če bomo popustili, me dajte na gavge!«
- Poslednji vlak »bratstva in enotnosti« in incidenti
- Zakaj Srbom ni uspelo organizirati »mitinga resnice« v Ljubljani
- Moja srečanja s Slobodanom Miloševićem in Borisavom Jovićem

Knjigo Jožeta Smoleta lahko naročite pri ČZP Enotnost. Prednaročniška cena je 980 tolarjev.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige PRED USODNIMI

ODLOČITVAMI. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Datum: _____ Podpis naročnika: _____

1. Naročeno bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

